

HOOGHEEMRAADSCHAP
DE STICHTSE
RIJNLANDEN

ontwerp-Voorjaarsnota 2026

Inhoudsopgave

Woord vooraf	4
Inleiding	5
1. Bestuur en organisatie	7
1.1 Weerbaarheid	7
1.2 Professionaliseren	9
1.3 Netto kostenverlagingen Bestuur, organisatie en digitalisering	11
2. Zuiveringsbeheer	12
2.1 Regie op verandering en complexiteit.....	12
2.2 KRW structurele kosten gebruiksgoederen.....	13
2.3 OT-Weerbaarheid.....	14
2.4 Datagedreven zuiveringen	15
2.5 Netto kostenverlagingen Zuiveringsbeheer	16
3. Watersysteembeheer	17
3.1 VTH versterken voor expertise KRW	17
3.2 Monitoring Rivierkreeften.....	18
3.3 Grondwater	20
3.4 Versterken versnellingscapaciteit UPLG/GGW.....	21
3.5 Afbreken drie overtollige assets.....	23
3.6 Netto kostenverlagingen Watersysteembeheer	24
4. Waterveiligheid	25
4.1 Overname Peilbuizen Sterke Lekdijk	25
4.2 Verhoging solidariteitsbijdrage muskusrattenbeheer	26
5. Financiën	27
Inleiding	27
5.1 Financieel kader	27
5.1.1 Uitgangspunten	27
5.1.2 Financieel kader Totaal HDSR.....	28
5.1.3 Financieel kader Watersysteemheffing.....	30
5.1.4 Financieel kader Zuiveringsheffing.....	31
5.2 Investeringsprojecten.....	31
5.2.1 Investeringsprojecten.....	31
5.2.2 Schuldomvang	36
Bijlage 1 Ontwikkelingen.....	38
Bijlage 2 Verlagen netto kosten	39

Bijlage 3	Doorrekening voorkeursvariant	40
Bijlage 4	Doorrekening egalisatiereserves Watersysteemheffing en Zuiveringsheffing	41
Bijlage 5	Meerjarig kader investeringsuitgaven	42

Woord vooraf

De wereld verandert snel en stelt ons als waterschap voor steeds complexere opgaven. De toenemende druk op ons water- en bodemstelsel vraagt meer dan ooit om samenwerking, daadkracht en een goed voorbereide organisatie.

2026 is het laatste volledige jaar van deze bestuursperiode. Een periode waarin vijf partijen hebben gewerkt vanuit het uitgangspunt *In vertrouwen kan veel*. In gezamenlijkheid hebben we de afgelopen jaren al stappen gezet naar een betrouwbare, weerbare en wendbare organisatie en begroting. Met deze voorjaarsnota zetten we die koers door. We doen wat nodig is, voor nu én voor toekomstige generaties. Dat betekent het bestendigen van eerder ingezet beleid en het afronden van belangrijke trajecten zodat het waterschap klaar is voor de volgende bestuursperiode.

HDSR staat voor een stevige financiële werkelijkheid. De kosten voor beheer, onderhoud en energie blijven stijgen. De investeringsopgaven in het watersysteem, de zuiveringen en de dijken leiden tot hogere kapitaallasten. Tegelijkertijd neemt de druk op onze organisatie toe door nieuwe verplichtingen en maatschappelijke verwachtingen.

In deze voorjaarsnota kiezen we daarom voor een realistische koers, waarin we noodzakelijke ontwikkelingen blijven uitvoeren, zorgen voor gelijkmatige groei van belastingopbrengsten, een zorgvuldige inzet van reserves en een solide basis voor de jaren die voor ons liggen.

Het is onze gezamenlijke verantwoordelijkheid om een robuust en toekomstbestendig waterschap te blijven. Met deze voorjaarsnota geven we daar opnieuw richting aan.

Het college van dijkgraaf en hoogheemraden van HDSR

Inleiding

De wereld waarin HDSR opereert verandert sneller dan ooit. Ontwikkelingen op het gebied van klimaat, geopolitiek, energie, digitalisering en wetgeving volgen elkaar in hoog tempo op en de onvoorspelbaarheid ervan neemt toe. De veranderingen raken het werk van het waterschap direct: ze vergroten de druk op onze systemen, onze organisatie en onze financiën. Tegelijkertijd is er de maatschappelijke verwachting dat wij als waterschap onder alle omstandigheden blijven zorgen voor veilige dijken, gezond water en een robuust watersysteem.

Dit laatste volledige jaar van de huidige bestuursperiode bouwen we voort op de koers die de afgelopen jaren is ingezet. We borgen resultaten borgen en bereiden noodzakelijke vervolgstappen voor. We kiezen in deze voorjaarsnota voor bestendigen van beleid, realistische groei van middelen en gerichte inzet van reserves om schokken te dempen. Tegelijkertijd werken we aan versterking van onze organisatie, zodat HDSR in staat blijft om wettelijke taken, transities en samenwerkingsopgaven te dragen.

In deze voorjaarsnota worden specifiek de nieuwe financiële ontwikkelingen benoemd. Een overzicht en de verantwoording van alle uitgaven van het waterschap wordt gegeven in de begroting en het jaarverslag. De nieuwe ontwikkelingen zijn in deze voorjaarsnota onderverdeeld in vier hoofdprocessen: Besturen, organiseren en digitaliseren, Waterveiligheid, Zuiver en Watersysteem.

Besturen, organiseren en digitaliseren

HDSR krijgt te maken met een combinatie van toenemende wettelijke taken, de noodzaak om digitaal weerbaar te zijn en een complexe bestuurlijke omgeving waarin samenwerking centraal staat. Nieuwe verplichtingen — zoals de Nederlandse Digitaliseringsstrategie, Europese cybersecuritywetgeving, de Wet weerbaarheid kritieke entiteiten en de implementatie van de Omgevingswet — vragen om betere sturing, informatievoorziening en procesinrichting.

Ook de interne organisatie staat onder druk door schaarste aan personeel, toename van gebiedsprocessen en hogere eisen aan juridisch advies, control, governance en digitale dienstverlening. Een wendbare en weerbare organisatie vraagt daarom om duidelijke werkprocessen, datagedreven sturing, versterking van beveiliging en toekomstbestendige huisvesting.

Digitalisering en weerbaarheid vormen daarmee geen bijzaak, maar een randvoorwaarde om onze kerntaken betrouwbaar te kunnen uitvoeren. De komende jaren investeren we daarom in professionalisering, crisisbeheersing, datakwaliteit, informatiebeveiliging en modernisering van onze digitale dienstverlening.

Waterveiligheid

De waterveiligheidsopgaven blijven groot en urgent. Het programma Sterke Lekdijk bevindt zich in de uitvoeringsfase en levert de komende jaren veel nieuwe inzichten op voor het versterken en beheren van de primaire kering. De overdracht van peilbuizen en meetreeksen naar de beheerorganisatie is daarbij van groot belang: langere meetreeksen vergroten het inzicht in waterspanningen en zettingsgedrag, en vormen de basis voor toekomstige dijkversterkingen.

Tegelijkertijd leiden klimaatverandering en extremere weersituaties tot een grotere kans op wateroverlast en druk op kritieke kunstwerken. Door deze ontwikkelingen groeit de noodzaak om onze crisisorganisatie, monitoring en voorspellende informatievoorziening te versterken. Het versterken van waterveiligheid is daarmee niet alleen een technische opgave, maar ook een organisatorische en bestuurlijke.

Zuiver

Zuiveringsbeheer staat voor een structurele transitie. De Europese Richtlijn Stedelijk Afvalwater stelt hogere eisen aan lozingen, terwijl door de KRW-opgave, bevolkingsgroei en verstedelijking de druk op onze zuiveringsinstallaties toeneemt. De gefaseerde ingebruikname van rwzi Zeist en de toekomstige overname van rwzi Utrecht maken de komende jaren cruciaal.

De installaties worden complexer en het belang van betrouwbare procesvoering, risicogestuurd assetmanagement en voorspellend onderhoud neemt toe. Dit vraagt om extra capaciteit in operatie en onderhoud, structurele financiële middelen voor verbruiksgoederen zoals metaalzouten en polymeren, en een stevige digitale basis voor datagedreven werken.

Digitale en fysieke veiligheid zijn essentieel: de zuiveringen moeten voldoen aan nieuwe wetgeving en cyberdreigingen nemen toe. Door te investeren in monitoring, detectie en kwalitatieve data versterkt HDSR de betrouwbaarheid van de zuiveringsketen en verkleint het risico op verstoringen.

Watersysteem

De opgaven binnen het watersysteem nemen in omvang en urgentie toe. De KRW-verantwoording 2027 vraagt om intensivering van vergunningverlening, toezicht, handhaving en monitoring en om aanvullende maatregelen om waterkwaliteit te verbeteren. Nieuwe inzichten over nutriënten, chemische stoffen en invasieve rivierkreeften onderstrepen dat de ecologische opgave structureel is.

Daarnaast groeit de aandacht voor grondwater. De vastgestelde grondwatervisie is in 2026 uitgewerkt in een strategische agenda voor sturing op grondwaterkwaliteit en -kwantiteit, ecologische hydrologie en een gebiedsdekkend meetnet. Tegelijkertijd nemen gebiedsprocessen in het landelijk gebied verder toe in het kader van het Utrechts Programma Landelijk Gebied en de veenweideopgave. Dit vraagt extra inzet voor procesvoering, samenwerking met partners en uitvoeringscapaciteit.

Binnen het beheergebied worden tegelijkertijd keuzes gemaakt om het areaal te optimaliseren door overtollige assets te amoveren. Hierdoor wordt beheer doelmatiger en krijgen middelen en capaciteit meer ruimte voor objecten die daadwerkelijk bijdragen aan het functioneren van het watersysteem.

Leeswijzer

De voorjaarsnota begint met extra aandacht voor actuele ontwikkelingen, die op korte en lange termijn effect hebben op het werk van het waterschap. Dit wordt in voorgaande inleiding weergegeven. Vervolgens volgt een hoofdstuk Bestuur en Organisatie met ontwikkelingen voor een professioneel en wendbaar waterschap. We gaan dieper in op activiteiten, de doelen waaraan deze bijdragen en het financiële aspect. Daarna volgen hoofdstukken over Zuiveringsbeheer, het Watersysteem en Waterveiligheid. Ter afsluiting volgt een hoofdstuk over de financiën, uitgesplitst naar uitgangspunten, het financiële kader, investeringsuitgaven en de schuldomvang.

1. Bestuur en organisatie

HDSR staat voor grote organisatorische uitdagingen. De toenemende complexiteit van wettelijke taken, digitalisering, veiligheidseisen en gebiedsprocessen vraagt om een organisatie die professioneel en weerbaar is. In dit hoofdstuk beschrijven we hoe we onze organisatie versterken zodat we nu én in de toekomst onze maatschappelijke taken betrouwbaar kunnen uitvoeren.

1.1 Weerbaarheid

Algemeen

Sinds begin 2025 groeit ook binnen de waterschappen het besef dat weerbaarheid essentieel is. We moeten beter voorbereid zijn op zowel natuurlijke dreigingen — zoals klimaatverandering en weersextremen — als op niet-natuurlijke dreigingen vanuit binnen- en buitenland. En daarmee samenhangende mogelijke schaarste, zoals nu als gevolg van de oorlog met Iran. Dagelijks zien we in de media en horen we van de landelijke overheid waarom dit noodzakelijk is. Het doel is helder: de schade voor onze inwoners zoveel mogelijk beperken. De opgave wordt snel groter en vraagt om weerbare inwoners, weerbare waterbeheerders en zorgt daarmee mede voor een weerbaar watersysteem.

De landelijke overheid en de veiligheidsregio's zetten sterk in op de voorbereiding van inwoners. Dat is ook voor HDSR van belang: wanneer onze medewerkers thuis weerbaar zijn, blijven zij inzetbaar voor onze primaire taken. Zolang wij die taken kunnen uitvoeren, blijft Nederland bewoonbaar en economisch functioneren. Voor HDSR betekent weerbaar waterbeheer: zo goed mogelijk voorbereid zijn en klaarstaan om de bedrijfscontinuïteit te waarborgen, specifiek voor de taken waarvoor wij verantwoordelijk zijn.

Geplande activiteiten

Gesprekken en afspraken over weerbare maatregelen voor de primaire taken

De urgentie ten aanzien van weerbaarheid is groot en tegelijkertijd voor veel Nederlanders — en ook voor onze eigen collega's — best spannend. De tijden zijn veranderd. Niet iedereen is zich daar al bewust van, ook niet in het werk. Daarom is het van belang om te investeren in de interne communicatie, zodat iedereen weet wat weerbaarheid voor het eigen werk betekent en dit ook uitdraagt. Vervolgens is het van belang om collega's te trainen, zodat zij weten wat te doen en daar vertrouwen uit halen. Wat doe je bij langdurige stroomuitval? Wat als er een drone boven RWZI Utrecht vliegt? Dit vraagt om een omslag in denken en een cultuurverandering. Hiermee vergroten we onze weerbaarheid en zijn we beter voorbereid op fysieke en hybride dreigingen en op sabotage.

Verkenning van risico's en mogelijke maatregelen, onder meer met ministeries, UvW en buurwaterschappen

De kennis over risico's en weerbare maatregelen moet verder worden versterkt. Dit vraagt afstemming en samenwerking tussen alle afdelingen en het leren van andere organisaties en landen. Met de UvW, buurwaterschappen en ministeries wordt intensief samengewerkt en kennis gedeeld.

Financiële reservering voor weerbaarheid in de komende jaren

Weerbaarder worden vraagt extra inzet. Door nu te investeren in preventieve maatregelen, samenwerking en innovatie kan Nederland de weerbaarheid van het waterbeheer vergroten.

We investeren in fysieke (beveiliging-reservematerialen-noodenergie-noodpompen), sociale (desinformatie en communicatie-weerbare medewerkers en inwoners-bestuurlijke veiligheid en integriteit) en digitale weerbaarheid (digitale transformatie). Daarnaast richten we een calamiteitenloods in voor dijkbewaking.

Sociale weerbaarheid gaat in op desinformatie, (bestuurlijke) integriteit, houding en gedrag van werknemers alsook de communicatie naar onze inwoners toe. Een robuust HDSR wordt onder meer gemaakt door medewerkers die weten hoe ze thuis, op- en in het werk weerbaar kunnen zijn. Maar ook bestuurlijke weerbaarheid is van belang in de zin dat de AB en DB leden veilig en integer te werk kunnen gaan. Tot slot zijn strategieën op desinformatiestromen noodzakelijk om het vertrouwen in de vitale werkzaamheden te stutten en zijn communicatieboodschappen naar de inwoners essentieel om bewustzijn en draagvlak te creëren. Hoewel niet even direct als maatregelen tegen stroomuitval, dragen investeringen op dergelijke sociale weerbaarheid enorm bij aan een bedrijfscontinue waterschap.

Doel en effectindicator

De activiteiten worden uitgevoerd met als doelen:

- De bedrijfscontinuïteit van de primaire taken zoveel mogelijk garanderen;
- Een organisatie die weerbaar is tegen zowel fysieke als hybride dreigingen.

Financiële ontwikkeling

Voor het versterken van de fysieke en digitale weerbaarheid worden in deze voorjaarsnota financiële middelen aangevraagd. Hiermee kan de basis op orde worden gebracht en waar nodig worden versterkt. De kosten hiervoor bedragen in 2027 ca. € 166.000 euro, aflopend naar € 66.000 euro vanaf 2028.

Kansen en risico's

Kansen:

- Door extra in te zetten op weerbaarheid staat HDSR beter voorbereid op de uitdagingen die op ons afkomen;
- Door medewerkers op te leiden en de benodigde middelen beschikbaar te hebben, doen we wat mogelijk is om toekomstige dreigingen het hoofd te bieden.

Risico's:

- Zonder de genoemde inzet lopen we het risico te worden overvallen door gebeurtenissen zoals langdurige stroomuitval, een hybride aanval of acties gericht tegen vitale infrastructuur. Zonder goede voorbereiding kan dit leiden tot grootschalige schade en langdurige impact.
- De kans op uitval en/of verminderde afvoer van gemaal IJmuiden neemt toe en is een zeer groot risico. Renovatie en uitbreiding duren zeker negen jaar. In deze periode groeit het risico op ernstige wateroverlast in ons gebied. HDSR en andere waterschappen kunnen dit niet volledig opvangen. Er zijn geen financiële beheersmaatregelen in de begroting

opgenomen. Wel bereiden wij ons via de crisisorganisatie en deelname aan regionaal slim watermanagement voor op extreme wateroverlastsituaties.

1.2 Professionaliseren

Algemeen

Door de groei van HDSR in de afgelopen jaren, gedreven door complexere en omvangrijkere opgaven, neemt de behoefte toe aan verdere professionalisering van de organisatie. Tegelijkertijd vraagt de maatschappelijke context om een waterschap dat proactief inspeelt op nieuwe ontwikkelingen. Om ook in de toekomst in control én wendbaar te blijven, is niet alleen uitbreiding van specifieke expertise noodzakelijk, maar ook het versterken van eenduidige werkwijzen en een robuuste inrichting van (digitale) processen. In dit hoofdstuk zijn de activiteiten opgenomen die de ontwikkeling van de organisatie ondersteunen en duurzaam versterken.

Geplande activiteiten

Robuuste processen, verantwoording en digitalisering

Om interne samenwerking en digitale dienstverlening aan burgers en bedrijven te versterken, investeert HDSR in procesinrichting, digitale kanalen en klantgerichte dienstverlening. Het project Hartslag creëert een samenhangend ritme en betrouwbare stuurinformatie, zodat besluitvorming op alle niveaus wordt ondersteund vanuit vertrouwen en verantwoordelijkheid. Dit versterkt de wendbaarheid, transparantie en slagvaardigheid van de organisatie.

Continuïteit Projectenorganisatie

Samenwerking is nodig om (gezamenlijk) benodigde investeringen aan te pakken. Zowel bestuurlijk als met bijvoorbeeld het Waterketen Directeurenoverleg. Daar worden de krachten van alle waterschappen gebundeld om grote investeringsopgaven in de waterketen—door regelgeving, verouderde infrastructuur en klimaatdoelen—effectief aan te pakken. Hiervoor zijn aanvullende middelen nog om de samenwerking verder vorm te geven. Ook binnen HDSR vraagt de projectenorganisatie extra ondersteuning om het strategische projectenportfolio continu, professioneel, kwalitatief en toekomstbestendig uit te kunnen voeren.

Robuuste inrichting door het versterken van expertise

Naast de expertise voor de klassieke taken vraagt de organisatie om versterking op de volgende gebieden:

a. Juridisch

De groei en complexiteit van juridische vraagstukken, zoals nadeelcompensatie, schadeafhandeling, klachten en de implementatie van de nieuwe waterschapsverordening, zetten de huidige capaciteit onder druk. Uitbreiding van juridische expertise is noodzakelijk voor professionele ondersteuning van de organisatie.

b. Concern Control

Concern control wordt verder geprofessionaliseerd via:

- Een zelfstandige concerncontrollerfunctie, gecombineerd met de rol van Functionaris Gegevensbescherming.
- Uitbreiding van het Verbijzonderde Interne Controle-team.

- Nieuwe organisatorische positionering om de onafhankelijkheid van deze 3e-lijns functie te borgen.
- c. Beveiliging
- Nieuwe wetgeving op cyberveiligheid en weerbaarheid van kritieke entiteiten stelt hogere eisen aan digitale en fysieke beveiliging. De adviseur beveiliging ontwikkelt en actualiseert organisatiebreed beleid en zorgt voor de vertaling én verankering daarvan in kaders, richtlijnen en werkwijzen binnen de organisatie.

Overige ontwikkelingen

Er is een aantal ontwikkelingen die in de komende periode geld gaan vragen, maar die in op dit moment nog niet concreet genoeg in te schatten zijn om in deze voorjaarsnota financieel op te nemen. Deze ontwikkelingen zijn:

- Huisvesting: Passende huisvesting is vanuit goed werkgeverschap een randvoorwaarde voor een effectieve en zichtbare organisatie. In 2027 wordt een huisvestingsstrategie vormgegeven voor de (middel)lange termijn. We werken momenteel ook aan een voorstel voor tijdelijke huisvesting voor de korte termijn. De financiële consequenties van dit voorstel betrekken we bij het opstellen van de Begroting 2027;
- Inhuur van derden: Om moeilijk vervulbare of tijdelijke functies te vervullen, ontwikkelt HDSR een nieuwe inhuurstrategie;
- Nederlandse Digitaliseringsstrategie: De Nederlandse Digitaliseringsstrategie is een in 2025 vernieuwde, overkoepelende overheidsstrategie die de digitale transitie van de overheid versnelt en versterkt. Het doel is om als één overheid (rijk, gemeenten, provincies, waterschappen) samen te werken aan een sterker digitaal fundament en betere dienstverlening;
- Groene mobiliteit: HDSR stimuleert duurzame mobiliteitskeuzes, ter bevordering van gezondheid, vitaliteit en duurzame inzetbaarheid, volgens cao-akkoord 2025;
- Bestuursadvies: Met een nieuw bestuur is versterking van bestuursadvies nodig om samenwerking en besluitvorming verder te optimaliseren;
- De Banenafpraak: Voor de Banenafpraak wordt op een logisch moment gekeken naar slimme oplossingen, bijvoorbeeld via inbesteding van de catering/kantine- of schoonmaakdiensten.

Financiële ontwikkelingen

Voor de uitvoering van de geplande activiteiten zijn extra financiële middelen noodzakelijk, zowel voor het uitbreiden van capaciteit in personeel als voor benodigde middelen en investeringen. Zo blijft HDSR slagvaardig, wendbaar en toekomstbestendig opereren, en blijft HDSR in staat te voldoen aan maatschappelijke verwachtingen en wet- en regelgeving. Zoals aangegeven zijn er een aantal ontwikkelingen als p.m. aangemerkt. Dit betreft dus een voorlopige reservering zonder concreet bedrag, maar met een duidelijk beleidsdoel. De kosten voor de ontwikkelingen binnen Bestuur, Organisatie en Digitalisering bedragen in 2027 ca. € 1,8 miljoen euro, aflopend naar een iets lager bedrag de jaren daarna door een aantal incidentele posten. Een totaaloverzicht van alle ontwikkelingen is te vinden in bijlage 1.

Kansen en risico's

Kansen:

- Meer efficiënte en eenduidige processen die de interne samenwerking versterken;
- Betere digitale dienstverlening en hogere tevredenheid van inwoners en partners;
- Betere professionele besluitvorming door betrouwbare stuurinformatie en stevige controlfunctie;
- Grotere wendbaarheid en toekomstbestendigheid dankzij versterkte expertise en samenwerking.

Risico's:

- Inefficiëntie, hogere werkdruk en versnipperde werkwijzen;
- Grotere kans op fouten in besluitvorming;
- Juridische en organisatorische kwetsbaarheid door gebrek aan expertise en controle;
- Verhoogde kans op beveiligingsincidenten en niet voldoen aan wet- en regelgeving.

1.3 Netto kostenverlagingen Bestuur, organisatie en digitalisering

Onderdeel van de begroting BOD zijn een aantal posten waarmee onvoorziene zaken opgevangen kunnen worden. We halen een deel deze posten uit de begroting, omdat ze weinig worden aangesproken. Hoewel het risico laag ingeschat wordt, is een mogelijke consequentie van dit besluit op een overschrijding van kosten bij onvoorziene zaken. In totaal gaat het om € 136.000 (zie bijlage 2 Verlagen netto kosten).

2. Zuiveringsbeheer

HDSR is verantwoordelijk voor het zuiveren van het afvalwater van circa één miljoen inwoners. Dit doen we doelmatig en efficiënt, maar er is meer nodig. We willen invulling geven aan de laatste maatregelen van de KRW, de recent herziene Europese Richtlijn Stedelijk Afvalwater (o.a. medicijnrestenverwijdering), nationale afspraken rondom energie- en klimaatneutraliteit, circulariteit, opvangen van demografische ontwikkelingen, klimaatadaptatie, etc. In combinatie met zuiveringsinstallaties die tegen het einde van hun levensduur aanlopen, zorgt dit voor een grote investeringsopgaven de komende decennia. Al deze ontwikkelingen zijn benoemd in onze Zuiveringsvisie 2050 en door vertaald in het Strategisch Zuiveringsplan. Om invulling te geven aan deze ontwikkelingen zijn een groot aantal onderzoeken, studies en samenwerkingsprojecten de afgelopen jaren (binnen Zuiver en het programma Circulaire Waterketen) opgezet. Deze lopen door in het nieuwe jaar en daar kunnen we voorlopig mee uit de voeten. Daarnaast er de onderstaande nieuwe ontwikkelingen en opgaven, waarvoor we in deze voorjaarsnota middelen op willen halen.

2.1 Regie op verandering en complexiteit

Algemeen

De komende jaren neemt de complexiteit van onze zuiveringsinstallaties sterk toe, met als belangrijkste mijlpalen de gefaseerde oplevering van rwzi Zeist en de overname van het beheer door HDSR van rwzi Utrecht. Tegelijkertijd stijgen de eisen vanuit Kaderrichtlijn water (KRW), Herziene Richtlijn Stedelijk Afvalwater, vergunningen en digitale weerbaarheid. Om continuïteit, compliance en doelmatigheid te borgen is versterking van assetmanagement, operatie en regie noodzakelijk.

Doel en effectindicator

De doorontwikkeling naar risicogestuurd assetmanagement draagt direct bij aan de doelen voor waterkwaliteit, veilig en robuust zuiveringsbeheer en digitale veiligheid.

In 2026 voeren we de ISO 55001-gap-analyse uit. Deze brengt in beeld hoe professioneel en risicobewust we onze assets beheren. Het gaat niet om één aspect zoals kwaliteit of veiligheid, maar om de samenhang in ons totale assetmanagement. De uitkomsten vormen de basis voor organisatiebrede verbetermaatregelen die vanaf 2027 structureel geborgd moeten worden.

Geplande activiteiten

Operatie

Door de vervroegde ingebruikname van delen van rwzi Zeist (verwacht medio 2026) is aanvullende capaciteit eerder nodig dan gepland. De uitbreiding van de formatie is noodzakelijk om de procesvoering te borgen, kennis op te bouwen en te voldoen aan strenge effluenteisen.

Assetmanagement

Door de toenemende werkdruk, complexere installaties en groei in opdrachten wordt in 2027 versterking voorzien voor de werkvoorbereiding en het onderhoud. Hiermee voorkomen we vertragingen, fouten en ongeplande uitval.

Regie, Advies en Innovatie

Voor de overname van het beheer door HDSR van rwzi Utrecht is tijdelijke capaciteit nodig voor de transitie en het bijbehorende contractmanagement. Dit is cruciaal omdat de Total Cost of Ownership

overeenkomst (TCO) in 2029 afloopt. De installatie is destijds aanbesteed als een Design-Build-&-Maintenance-contract, waarbij na de bouw en opstart één jaar procesgarantietest volgde en daarna negen jaar onderhoud door de opdrachtnemer. Met het aflopen van deze onderhoudsperiode komt de volledige beheerverantwoordelijkheid weer bij HDSR te liggen. Tijdige regie is noodzakelijk om systemen, processen en verantwoordelijkheden zonder verstoringen over te dragen.

Daarnaast investeren we structureel in digitale monitoring en cybersecuritydetectie om voorspellend onderhoud mogelijk te maken en risico's op operationele verstoringen te reduceren.

Financiële ontwikkelingen

De totale netto beheerkosten bedragen ca. € 850.000 euro in 2027, aflopend naar ca. € 490.000 euro per jaar vanaf 2029. Dit betreft:

- personeelsuitbreiding voor Operatie en Assetmanagement;
- tijdelijke inzet voor transitie en contractmanagement;
- structurele middelen voor ISO 55001-implementatie, digitale monitoring en cybersecurity.

Kansen en risico's

Kansen:

- stabiel en voorspelbaar beheer;
- betere kostenbeheersing;
- tijdige voorbereiding op nieuwe installaties en complexiteit;
- versterkte digitale weerbaarheid.

Risico's:

- niet voldoen aan KRW- en vergunningseisen;
- grotere kans op verstoringen door onvoldoende capaciteit en kennis;
- vertraging of falende overdracht van rwzi Utrecht;
- hogere kosten door reactief handelen en ongeplande uitval;
- risico op digitale incidenten door onvoldoende monitoring.

2.2 KRW structurele kosten gebruiksgoederen

Algemeen

Om de KRW doelstellingen te behalen, is verdere reductie van fosfaat en nutriënten noodzakelijk. Met de ingebruikname van metaalzoutdoseringsinstallaties stijgt het gebruik van chemicaliën voor fosfaatverwijdering en neemt de slibproductie toe. Hierdoor groeit ook de benodigde inzet van polymeren (PE) voor slibontwatering.

Doel en effectindicator

Deze structurele kosten zijn direct gekoppeld aan het realiseren van de KRW effectindicatoren voor waterkwaliteit, specifiek de fosfaatsnormen en de naleving van effluentgrenswaarden.

Geplande activiteiten

In 2026–2027 worden de KRW maatregelen verder uitgerold, waaronder de volledige inzet van metaalzoutdosering voor fosfaatverwijdering op de betreffende rwzi's. Door deze maatregelen stijgt het verbruik van metaalzouten en polymeren structureel met circa 10% ten opzichte van de huidige begroting.

Deze middelen zijn noodzakelijk om de waterkwaliteit te verbeteren, de KRW normen tijdig te halen en te voldoen aan vergunningseisen.

Financiële ontwikkelingen

De structurele kosten bedragen ca. € 240.000 euro per jaar vanaf 2027.

Dit omvat:

- ca. € 100.000 euro voor de inzet van metaalzouten voor fosfaatverwijdering;
- ca. € 140.000 euro voor polymeren (PE) voor slibontwatering.

Kansen en risico's

Kansen:

- directe bijdrage aan het realiseren van KRW-doelen;
- verbeterde waterkwaliteit in het beheergebied;
- stabiele, voorspelbare procesvoering door tijdige chemische ondersteuning;
- voorkomen van kostbare correctieve maatregelen in latere jaren.

Risico's:

- niet behalen van KRW-doelen in 2027;
- mogelijke bestuurlijke consequenties (sancties, aanwijzingen, toezichtintensivering);
- imago- en reputatieschade voor HDSR;
- risico op aanvullende, duurdere herstelmaatregelen;
- verscherpte aandacht vanuit toezichthouders en mogelijk juridische stappen bij overschrijding van effluentnormen.

2.3 OT-Weerbaarheid

Algemeen

Digitale weerbaarheid is een randvoorwaarde voor de continuïteit en veiligheid van onze zuiverings- en waterbeheerprocessen. De Operationele Techniek (OT) omgeving van Zuiver en Waterbeheer valt onder de Cyberbeveiligingswet en moet voldoen aan de NIS2 richtlijn en de aankomende Wet weerbaarheid kritieke entiteiten (Wwke). Bij de meest recente Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) Cybersecurity (BIO audit) bleek dat het Capability Maturity Model niveau (CMM) van Zuiver substantieel achterblijft bij zowel het HDSR-gemiddelde als de door het algemeen bestuur vastgestelde ambitie.

Doel en effectindicator

Door gericht te investeren in organisatie, kennis en monitoring versterken we onze digitale weerbaarheid. Deze maatregelen dragen direct bij aan de doelen rondom veilig en robuust zuiveringsbeheer, digitale veiligheid en continuïteit van kritieke infrastructuur.

Geplande activiteiten

Vanaf 2027 wordt structureel extra inzet toegevoegd voor het beheer van OT-hardware. Deze versterking is noodzakelijk om de OT-omgeving robuust, veilig en actueel te houden en om te voldoen aan de toenemende eisen vanuit cyberwetgeving en digitale weerbaarheid. Daarnaast worden structurele middelen ingezet voor periodieke kwetsbaarheidsscans en specialistische ondersteuning, zodat afwijkingen tijdig worden gedetecteerd en risico's preventief kunnen worden beheerst.

Alle acties worden afgestemd met CIO, CISO en het Security & Privacy-team om standaarden te borgen en dubbel werk te voorkomen.

Financiële ontwikkelingen

De totale beheerkosten bedragen ca. € 190.000 euro per jaar vanaf 2027.

Deze kosten bestaan uit:

- structurele fte inzet OT-beheerder vanaf 2027;
- € 50.000 euro per jaar structureel voor OT-kwetsbaarheidsscans en specialistische cybersecurityondersteuning.

Kansen en risico's

Kansen:

- structurele verhoging van digitale weerbaarheid;
- voorspelbare en veilige bedrijfsvoering;
- betere naleving van wettelijke verplichtingen;
- vermindering van kans op kostbare incidenten.

Risico's:

- verstoringen of uitval van kritieke zuiveringsprocessen;
- niet voldoen aan Cyberbeveiligingswet, NIS2 en Wwke met mogelijke juridische en financiële gevolgen;
- hogere kwetsbaarheid voor digitale aanvallen en datalekken;
- noodzaak tot kostbare en reactieve herstelmaatregelen;
- reputatieschade.

2.4 Datagedreven zuiveringen

Algemeen

Datagedreven werken wordt in 2027 de landelijke norm. Een digitale basis is noodzakelijk voor voorspelbaarheid, risicogestuurd onderhoud en kennisborging.

Doel en effectindicator

Dit draagt bij aan doelen voor assetmanagement (ISO 55001), efficiëntie, continuïteit en kwaliteit van processen en water.

Geplande activiteiten

De transformatie bestaat uit drie stappen:

1. *Basis op orde*: digitaliseren van zuiveringen en ontsluiten van proces- en assetdata;
2. *Optimaliseren*: systemen doorontwikkelen naar risicogestuurd en voorspellend onderhoud;
3. *Innoveren*: simulatie en modellering toepassen voor scenarioanalyse en procesoptimalisatie.

In 2026 starten voorbereidingen met I&A.

Financiële ontwikkelingen

Jaarlijkse kosten bedragen ca. € 200.000 euro vanaf 2027, verdeeld over:

- Digitale basis en datatoegang: digitale ontsluiting en databeheer;
- Onderhouds- en procesoptimalisatie: systemen voor risicogestuurd onderhoud;
- Innovatie en simulatie: ondersteuning van scenarioanalyse en optimalisaties.

Kansen en risico's

Kansen:

- Betere sturing: verbeterde en meer datagedreven sturing van zuiveringsprocessen door inzicht in prestaties en afwijkingen;
- Hogere voorspelbaarheid: grotere voorspelbaarheid van onderhoudsbehoefte, procesgedrag en prestaties door het gebruik van historische en actuele data;
- Lagere risico's: vermindering van operationele en milieutechnische risico's door vroegtijdige signalering en risicogestuurd ingrijpen;
- Versterking kennisborging: betere borging van proceskennis en ervaring dankzij vastlegging, analyse en overdraagbaarheid van data en inzichten;
- Fundament voor innovatie: een robuuste digitale basis die verdere innovatie, zoals simulatie en scenarioanalyse, mogelijk maakt.

Risico's:

- Beperkte data-inzage: onvoldoende of versnipperde beschikbaarheid van data, waardoor sturing en analyse beperkt blijven;
- Hogere faalkans: een grotere kans op storingen en onverwachte uitval door het ontbreken van voorspellende en risicogestuurde inzichten;
- Inefficiënt onderhoud: onderhoud dat voornamelijk reactief blijft, wat kan leiden tot hogere kosten en minder effectieve inzet van middelen;
- Kennisverlies: verlies van cruciale proces- en systeemkennis bij personeelwisselingen doordat kennis onvoldoende is vastgelegd;
- Niet aansluiten bij landelijke doelen: onvoldoende aansluiting bij landelijke ontwikkelingen en normen voor datagedreven werken richting 2027.

2.5 Netto kostenverlagingen Zuiveringsbeheer

Operationele lasten zijn kosten vanuit het ondersteunen van diverse (wettelijke) taken en het uitvoeren van onderzoek en ontwikkelingen. Met het verlagen van de stelpost voor onvoorziene operationele lasten in de begroting van zuiveringsbeheer wordt het beetje rek uit de begroting gehaald. In totaal gaat het om € 130.000 (zie bijlage 2 Verlagen netto kosten).

3. Watersysteembeheer

De opgaven binnen het watersysteem worden steeds omvangrijker en urgenter. Waterkwaliteit, ecologie, grondwater en gebiedsprocessen vragen om meer inzet, expertise en samenwerking, terwijl klimaatverandering en verstedelijking de druk verder vergroten. Dit hoofdstuk beschrijft hoe HDSR het watersysteembeheer versterkt door gerichte inzet op KRW, grondwater, gebiedsgericht werken, kennisontwikkeling en doelmatig beheer.

3.1 VTH versterken voor expertise KRW

Algemeen

Via het actieplan KRW wordt breed ingezet op de doorontwikkeling en het verrijken van het (uitvoerings)beleid en de regelgeving in de waterschapsverordening en de onderhoudsverordening. Om deze doorontwikkeling daadwerkelijk effect te laten hebben, is het belangrijk deze ook wordt doorvertaald naar de praktijk en dat geïnvesteerd wordt in de deskundigheid binnen VTH.

Doel en effectindicator

Het versterken van de expertise binnen Vergunningverlening, Toezicht & Handhaving (VTH) is noodzakelijk om het volledige juridische instrumentarium goed te benutten en maximale inzet te leveren voor de resterende KRW-opgave.

Het versterken van de expertise binnen VTH draagt direct bij aan de doelen uit het Waterbeheerprogramma voor Gezond water, voor zowel KRW-waterlichamen als het overig oppervlaktewater.

Geplande activiteiten

In lijn met het actieplan KRW zijn acties gestart met focus op de verrijking en verbetering van de waterschapsverordening. In navolging daarop versterken we de komende jaren VTH verder door de expertise uit te breiden door het:

- ontwikkelen van kennis voor het gebruik van het Toetsingskader Waterkwaliteit regionale wateren door het opzetten van interne trainingen;
- versterken van kennis en toepassing van de immissietoets en maatwerk via maatwerkvoorschriften;
- inzetten van de specifieke zorgplicht bij toezicht en handhavingstrajecten maar ook bij het opstellen van voorschriften in vergunningen;
- ontwikkelen van milieuhygiënische kennis voor de beoordeling van grondwaterlozingen.

Nieuwe kennisvraagstukken zullen de komende jaren ontstaan door voortschrijdende inzichten, bijvoorbeeld rond indirecte lozingen.

Financiële ontwikkelingen

Voor het versterken van de expertise binnen VTH worden in deze voorjaarsnota financiële middelen aangevraagd, in lijn met het actieplan KRW. Hiermee kunnen we zowel de basisexpertise op orde brengen, als specialisme opbouwen. In bredere zin wordt geïnvesteerd in mensen, kennis en middelen. De kosten hiervoor bedragen vanaf 2027 ca. € 333.000 euro.

Kansen en risico's

Kansen:

- Sterkere bijdrage aan KRW-doelen doordat VTH beter in staat is om juridisch instrumentarium, toetsingskaders en zorgplicht effectief toe te passen;
- Hogere kwaliteit van vergunningverlening, toezicht en handhaving dankzij uitbreiding van kennis over waterkwaliteit, immissietoetsing en grondwaterlozingen;
- Betere voorbereiding op nieuwe ontwikkelingen door tijdige investering in deskundigheid en het kunnen inspelen op nieuwe vraagstukken (zoals indirecte lozingen).

Risico's:

- Verminderde effectiviteit van het versterkte juridisch instrumentarium als de doorontwikkeling van verordeningen niet goed wordt doorvertaald naar de praktijk. Hierdoor bestaat het risico dat niet volledig en op tijd wordt voldaan aan de wettelijke KRW-verplichtingen (basismaatregelen);
- Achterblijvende realisatie van KRW-opgaven en onvoldoende naleving van waterkwaliteitsnormen door gebrek aan expertise. Dit kan leiden tot onvoldoende bescherming tegen achteruitgang van de waterkwaliteit bij nieuwe initiatieven, juridische procedures en onzekerheid voor initiatiefnemers;
- Grotere afhankelijkheid van externe partijen en hogere kosten wanneer structurele interne deskundigheid onvoldoende wordt opgebouwd.

3.2 Monitoring Rivierkreeften

Algemeen

Uitheemse rivierkreeften hebben een negatief effect op de waterkwaliteit doordat zij waterplanten opeten en wortels loswoelen, waardoor het water troebel wordt en minder zuurstof bevat. Ook graven ze gangen in oevers, wat leidt tot instabiliteit en extra aanvoer van slib. Door hun graaf- en eetgedrag verdwijnen schuilplekken voor andere waterdieren, waardoor de biodiversiteit afneemt. Daarnaast verstoren zij het bodemleven en kunnen ze ziektes overbrengen. Deze gecombineerde effecten maken het voor waterplanten en andere soorten moeilijker om zich te herstellen, waardoor de ecologische kwaliteit van het watersysteem achteruitgaat.

Doel en effectindicator

Met het monitoren van rivierkreeften dragen we bij aan het thema gezond water met het doel:

- Leefbaar water voor mens, dier en plant. Nú en in de toekomst.

En de effectindicatoren:

- Het aantal KRW-waterlichamen dat voldoet aan KRW-doelen voor biologie (vissen, waterplanten en nutriënten) en chemie (prioritaire en nieuwe stoffen): effect indicator nummer 2.1;
- Het percentage stedelijk oppervlaktewater dat voldoet aan het waterkwaliteitsniveau zichtbaar of hoger (nummer 2.2);
- Het gemiddeld waterkwaliteitsniveau van het oppervlaktewater in het landelijk gebied is levendig (nummer 2.3);

- Het gemiddelde waterkwaliteitsniveau van het oppervlaktewater in natuurgebieden is levendig (nummer 2.4).

Geplande activiteiten

Vanaf 2026 start HDSR met het monitoren van uitheemse rivierkreeften. Dit is een belangrijke actie uit het *Plan van aanpak rivierkreeft*, dat in september 2025 is gedeeld met het algemeen bestuur. De actie draagt bij aan een beter begrip van de invloed van rivierkreeften op de waterkwaliteit. De monitoring levert cruciale informatie op voor de KRW-verantwoording, ondersteunt gesprekken met het ministerie van LVVN en vormt input voor toekomstige pilots en onderzoeksprojecten. De activiteiten zijn:

- In kaart brengen van de verspreiding en aantallen uitheemse rivierkreeften binnen het beheergebied;
- Uitvoeren van monitoring in fasen:
 - 2026: start in de KRW-waterlichamen vanwege de KRW-verantwoording in 2027;
 - Vanaf 2027: jaarlijks één derde van het beheergebied monitoren;
- Indien nodig heronderzoek van eerdere meetpunten, bijvoorbeeld bij onverwachte resultaten of ter opvolging van hotspots;
- Jaarlijkse evaluatie van de monitoringopbrengst om te bepalen of verdere bijsturing nodig is;
- Aansluiten bij bestaande biologische monitoring (o.a. waterplanten) en het agrarisch-stedelijk meetnet om werkdruk te beperken en we de biologische parameters goed kunnen vergelijken met de rivierkreeften monitoring.

Financiële ontwikkelingen

De inschatting van de jaarlijkse extra kosten is € 65.000 euro. Deze kosten landen bij monitoring. Na ieder jaar evalueren we de toegevoegde waarde van monitoring. Na vier jaar is ons hele beheergebied minimaal eenmaal gemonitord en overwogen of we de monitoring doorzetten.

Kansen en risico's

Kansen:

- Verbeterde KRW-verantwoording. Voor de KRW-verantwoording 2027 is een redeneerlijn opgesteld om een beroep te kunnen doen op een uitzonderingsgrond in de KRW vanwege schade als gevolg van de aanwezigheid van invasieve rivierkreeft. Omdat deze kreeften de waterkwaliteit (ecologie) ernstig aantasten, is het voldoen aan de doelen voor 2027 in veel wateren onmogelijk, wat een beroep op uitzonderingsgronden rechtvaardigt. Dit moeten we per KRW-waterlichaam waar we van deze redeneerlijn gebruik willen maken, kunnen onderbouwen. Hiervoor is monitoring belangrijk;
- Effectieve voorbereiding van de aanpak: Monitoring geeft inzicht in de verspreiding van kreeft over ons beheergebied. Hiermee kunnen we mogelijk een relatie leggen met de inrichting van het watersysteem en in de pilotprojecten ons richten op de gebieden waar kreeften de meeste of juist minste schade aanbrengen;
- Vergroting lobby naar ministerie van LVVN: We staan sterker richting het ministerie van LVVN wanneer we ook daadwerkelijk kunnen aantonen dat kreeften een probleem zijn voor onze watergangen.

Risico's:

- Onvoldoende onderbouwing voor KRW-verantwoording waardoor geen beroep kan worden gedaan op de uitzonderingsgrond;
- Ineffectieve aanpak van de verspreiding van de kreeft en daarmee geen doelmatige inzet van middelen;
- Minder steun van het ministerie van LNVN.

3.3 Grondwater

Algemeen

De afgelopen jaren laten zien dat het grondwatersysteem steeds sterker onder druk staat. Droge perioden (2018–2020, 2022) zorgden voor lage grondwaterstanden met schade aan natuur, landbouw en funderingen, terwijl natte winters (2023–2024) juist leidden tot hoge grondwaterstanden en lokale wateroverlast. Deze extremen vragen om een koers die zowel droogte als overlast het hoofd biedt. Vanuit het Waterbeheerprogramma (WBP) is een grondwatervisie vastgesteld (AB, 16 april 2025). In het voorjaar van 2026 hebben we deze visie uitgewerkt in een door het college vastgestelde strategische agenda.

Doel en effectindicator

Deze wordt in 2026 bepaald en volgt uit de besluitvorming over de strategische agenda grondwater.

Geplande activiteiten

In het kader van de strategisch agenda grondwater zijn we begonnen met de uitwerking van de uitvoeringsagenda, met daarin nieuwe activiteiten waarvoor aanvullend budget nodig is. Dit betreft de volgende activiteiten:

- Het opzetten en onderhouden van een gebiedsdekkend grondwatermeetnet. Het huidige meetnet is niet gebiedsdekkend genoeg om hieruit voldoende sturingsinformatie te halen;
- We ontwikkelen onze kennis verder op het gebied van ecologische hydrologie. Dit is nodig om niet alleen op kwantiteit te sturen, maar ook op kwaliteit. Sommige natuur is bijvoorbeeld met name van kwelwater afhankelijk. Het juiste water op de juiste plek draagt bij aan natuurherstel;
- Ook is sturing op de chemische grondwaterkwaliteit belangrijk, om verspreiding van verontreinigen te voorkomen en te adviseren over grondwater en KRW-maatregelen.
- We willen meer kennis ontwikkelen over het bergend en opnemend vermogen van een gezonde bodem en de opname van bodemvocht door gewassen;
- We willen meer zicht op het aantal onttrekkingen en starten met een pilot om ongemelde onttrekkingen in beeld te krijgen en in een vervolgplan uit te werken.

Opzetten pilots

Ook is er nog behoefte aan financiële middelen voor het opzetten van pilots op verschillende doelstellingen uit de strategische agenda grondwater. De benodigde financiële middelen hiervoor moeten nog in kaart worden gebracht als onderdeel van de definitieve uitwerking van de uitvoeringsagenda. Hiervoor maken we gebruik van bestaande kanalen voor het aanvragen van budget.

Financiële ontwikkelingen

Naast middelen vanuit het UPLG is voor de uitvoering van de Strategische Agenda aanvullend budget aangevraagd in de voorjaarsnota 2027. Ook vragen bovenstaande activiteiten om inzet op procesbegeleiding (projectleider) en communicatie, zodat we met partners effectief kunnen samenwerken en handelingsperspectieven kunnen ontwikkelen en uitdragen (deze zijn nog niet meegenomen in de middelenbehoefte). De kosten hiervoor bedragen in 2027 ca. € 458.000 euro, oplopend naar ca. € 694.000 euro vanaf 2028.

Kansen en risico's

Kansen:

- Meer grip op grondwater, beperken droogte effecten en aanvullen van de grondwatervoorraad;
- Bijdrage leveren aan herstel en behoud van natuurgebieden;
- Bijdrage leveren aan duurzaam agrarisch gebruik.

Risico's:

- Het risico is dat we niet voldoen aan de voorwaarden vanuit de KRW-impuls (provincie) m.b.t. kennis, inzicht en sturing op de grondwaterbalans;
- Door de stijging van grondwaterstanden neemt de beschikbare buffer in ondergrond af, waardoor het risico op wateroverlast toe kan nemen in stad en platteland bij extreme neerslaggebeurtenissen.

3.4 Versterken versnellingscapaciteit UPLG/GGW

Algemeen

De provincies hebben een regierol in het toekomstbestendiger maken van het landelijk gebied, en het waterschap blijft de samenwerking opzoeken voor de wateropgaven. De provincie Utrecht stelt in 2026 het Utrechts Programma Landelijk gebied vast, met structurerende principes en ontwikkelrichtingen voor het combineren van klimaat-, natuur- en wateropgaven. Zowel Utrecht als Zuid-Holland leggen ook enkele aspecten vast in het omgevingsbeleid. Dit zal de komende jaren verder uitgebreid moeten worden om ruimte voor water goed te borgen, zowel voor het opvangen van piekbuien als voor grootschaliger verhogen van (grond)waterstanden in het veenweidegebied. In Utrecht moet de Taskorce Veenweiden eind 2026 een geborgde aanpak opleveren. Daarbij wordt nauwe afstemming gezocht met het rijk en andere veenweideprovincies.

Beide provincies blijven ook de uitvoering van een integrale aanpak faciliteren via bestuurlijke overleggen, deelgebiedsprogramma's en integrale gebiedsprocessen. En de gelden van de maatregelpakketten komen vrij. Het waterschap adviseert de provincie bij de uitwerking van kaders per deelgebied ('strak waar het moet, ruimte geven waar het kan') om het gat tussen beleid en uitvoering te verkleinen. En we dragen bij aan de gebiedsprocessen waar wateropgaven invulling krijgen, zoals in de veenweidegebieden en bij het ontwikkelperspectief Langbroekerweteringgebied. We zetten erop in dat ook het rijk dit ondersteunt met instrumentarium en financiële middelen.

Doel en effectindicator

Met het integreren van de wateropgaven in het (provinciale) beleid en gebiedsagenda's voor het landelijk gebied en het uitvoeren van de maatregelenpakketten dragen we bij aan de doelen van de thema's gezond water, klimaatadaptatie en duurzaamheid:

- Leefbaar water voor mens, dier en plant. Nú en in de toekomst;
- Watersysteem en regionale waterkeringen zijn op orde;
- Gebieden zijn waterrobuust en klimaatbestendig;
- Bodemdaling en uitstoot broeikasgassen veenweidegebied is beperkt;
- Bevorderen van biodiversiteit.

Geplande activiteiten

Strategische visievorming en bestuurlijke keuzes in het landelijk gebied

Op verschillende vlakken bepalen we onze visie en maken we bestuurlijke keuzes. Zoals voor het landelijk gebied in de (taskforce) veenweiden. Maar ook via de aanpak van waterkwaliteit en KRW, de strategie wateroverlast en de strategische agenda grondwater. Deze leveren input voor het Waterbeheerprogramma en gebiedsvisies voor onze regio's, maar ook voor de deelgebieden waarin we extern samenwerken.

Inzet in integrale gebiedsprocessen voortzetten

We continueren de inzet in integrale gebiedsprocessen. Er zijn wel veel onzekerheden: Welke impact heeft het nieuwe beleid per deelgebied (kaders en draagvlak)? Komt het instrumentarium tijdig gereed? Wat komt er nog van het rijk? Verder is er in het implementatietraject gebiedsgericht werken nog geen compleet beeld van de invulling van alle rollen. Er is dus geen goed beeld of we voldoende capaciteit hebben. We proberen dit in de loop van 2026 beter in beeld te krijgen.

Start uitvoeringsfase en aanvullende coördinatie

We starten met de uitvoeringsfase van de maatregelpakketten. In afwachting van de nadere invulling van het gebiedsgericht werken is aanvullende coördinatie nodig op het UPLG, voor de administratieve processen en verantwoording, en de aansluiting op tactisch niveau.

Inspelen op meekoppelkansen

Als er bij de gebiedsprocessen landelijk gebied meekoppelkansen voor de wateropgaven ontstaan spelen we daarop in.

Financiële ontwikkelingen

Het uitvoeren van de UPLG-maatregelpakketten gaat van start. Voor de coördinatie is extra capaciteit nodig. Het rijks geld voor de uitvoering komt grotendeels van de provincie naar het waterschap via begrotingssubsidies, en dit vraagt aansturing en rapportage. We benutten indien nodig het revolving fund om projecten op te starten. Mogelijk geldt voor enkele projecten dat de 10% begeleidingskosten (voor planvorming) niet meekomen vanuit de provincie, dan kan aanvullende financiering vanuit het waterschap nodig zijn. Een ander punt is dat grondaankoop niet gefinancierd mag worden met het rijks geld dat voor de UPLG-pakketten gereserveerd. Voor afwaardering is wel geld gereserveerd. Dus als in bepaalde gevallen grondaankoop nodig is voor waterschapsdoelen in plaats van afwaardering, is mogelijk ook eigen financiering nodig. Voor het inspelen op meekoppelkansen in de gebiedsprocessen kan gebruik gemaakt worden van die post in de meerjarenraming.

De kosten voor het versterken van de versnellingscapaciteit op UPLG/GGW bedragen vanaf 2027 ca. € 250.000 euro.

Kansen en risico's

Kansen:

- Sterkere verankering van wateropgaven in provinciaal beleid: door het Utrechts Programma Landelijk Gebied (UPLG), het omgevingsbeleid en de Taskforce Veenweiden ontstaat een duidelijke beleidsmatige basis om wateropgaven structureel en integraal mee te nemen in ruimtelijke keuzes;
- Versnelling van uitvoering door integrale gebiedsprocessen en maatregelpakketten: de start van de uitvoeringsfase en het beschikbaar komen van middelen bieden kansen om maatregelen te realiseren;
- Vergroting van effectiviteit door samenwerking en meekoppelkansen: nauwe samenwerking met provincies, het rijk en andere regio's maakt het mogelijk om wateropgaven te combineren met doelen voor natuur, klimaat en landbouw, waardoor maatschappelijke meerwaarde ontstaat;
- Betere afstemming en sturing door centrale coördinatie: extra inzet op coördinatie en advisering richting provincies creëert kansen om kaders per gebied helder te maken, uitvoering beter te sturen en risico's in verantwoording en financiering te beheersen.

Risico's:

- De extra inzet voor coördinatie van de uitvoering van de maatregelpakketten brengt geen risico's met zich mee. Zoals hierboven genoemd kan het nodig zijn om aanvullende financiering te organiseren voor begeleiding of grondaankoop. We maken met de provincie schriftelijke afspraken voor het geval dat er onderdelen niet uitgevoerd kunnen worden, bijvoorbeeld dat geen financiering teruggevorderd wordt die al is uitgegeven.

3.5 Afbreken drie overtollige assets

Algemeen

Binnen het beheergebied van HDSR bevinden zich kunstwerken die geen functie meer vervullen binnen het watersysteem. Het in stand houden van deze objecten leidt tot onnodige beheerlasten, onderhoudskosten en veiligheidsrisico's. Door deze kunstwerken te verwijderen wordt het areaal vereenvoudigd en worden beheer en onderhoud doelmatiger ingericht.

Doel en effectindicator

Deze maatregel draagt bij aan het doel uit het Waterbeheerprogramma om het watersysteem doelmatig, veilig en toekomstbestendig te beheren. Het verwijderen van niet-functionele assets draagt bij aan een efficiënte inzet van middelen en vermindert risico's in beheer en onderhoud.

Geplande activiteiten

In 2027 wordt gestart met het verwijderen van drie kunstwerken: Gemaal Nieuwe Gracht in Utrecht Gemaal de Hoon Oost in Houten en Gemaal Ringslangweide in Nieuwegein. Voor deze objecten is vastgesteld dat zij geen rol meer vervullen in het functioneren van het watersysteem en dat instandhouding niet doelmatig is.

De werkzaamheden bestaan uit het voorbereiden en uitvoeren van de sloop, het veiligstellen van eventuele kabels en leidingen, het herstellen van de locatie en het administratief verwerken van de

wijziging in het areaal. Waar nodig vindt afstemming plaats met betrokken stakeholders zoals gemeenten of perceeleigenaren.

Financiële ontwikkelingen

Voor het amoveren van deze drie kunstwerken wordt in de Voorjaarsnota 2026 een aanvullend krediet van € 400.000 aangevraagd. De kostenraming bestaat uit:

- Gemaal Nieuwe Gracht: ca. € 100.000;
- Gemaal de Hoon Oost: ca. € 150.000;
- Gemaal Ringslangweide: ca. € 150.000.

Door deze objecten te verwijderen vervallen toekomstige kosten voor inspectie, onderhoud en vervanging. Hiermee wordt structureel bespaard op beheerlasten binnen het areaal kunstwerken.

Kansen en risico's

Kansen:

- Een eenvoudiger en beter beheersbaar areaal;
- Beschikbare middelen kunnen gericht worden ingezet voor kunstwerken die daadwerkelijk bijdragen aan het functioneren van het watersysteem.

Risico's:

- Structurele onderhoudskosten voor objecten zonder functionele waarde in het watersysteem;
- Achterstallig onderhoud kan leiden tot veiligheidsrisico's of ongewenste situaties in de openbare ruimte.

3.6 Netto kostenverlagingen Watersysteembeheer

Voor het uitvoeren van taken rondom vaarwegbeheer en opruimen zwerfafval ontvangt HDSR sinds kort een bijdrage vanuit andere overheden zodat een besparing op het budget mogelijk is. Ook zijn besparingen mogelijk op het contract voor maaibeheer met de gemeente Nieuwegein. Ervan uitgaande dat het dijkhuis overgaat naar een andere partij verlagen we het onderhoudsbudget voor ons vastgoed. Ook verlagen we de post voor de (nieuwe) bedrijfsgebouwen nu we geen huur en weinig onderhoud hebben. In totaal gaat het om € 889.000 (zie bijlage 2 Verlagen netto kosten).

4. Waterveiligheid

Waterveiligheid vraagt om een samenhangende aanpak van monitoring, kennis en preventie. Door te investeren in meetnetten en data krijgt het waterschap beter inzicht in de staat van waterkeringen. Daarnaast is samenwerking met andere partijen, onder meer bij de bestrijding van muskusratten, essentieel om risico's tijdig te beperken en de veiligheid duurzaam te borgen.

4.1 Overname Peilbuizen Sterke Lekdijk

Algemeen

Binnen programma Sterke Lekdijk zijn peilbuizen geplaatst om met de monitoringsdata de versterkingsopgave te bepalen en het dijkontwerp te optimaliseren. Deze peilbuizen en de monitoring hiervan wil de beheerorganisatie behouden voor toekomstige veiligheidsbeoordelingen, met als stip op de horizon het continu inzicht voor toekomstige dijkversterkingen.

Doel en effectindicator

Met langere meetreeksen wordt het inzicht in de waterspanningen vergroot en daarmee kunnen veel processen worden geoptimaliseerd. Voor het behoud van de peilbuizen en de monitoring is een verhoging van het exploitatiebudget noodzakelijk.

Geplande activiteiten

In het kader van de overname en de monitoring van de peilbuizen uit het programma Sterke Lekdijk zijn de volgende activiteiten gepland:

- Beheer en onderhoud peilbuizen (0,5 fte intern);
- Controle datalevering en beheer meetreeksen (extern bedrijf);
- Validatie van tijdreeksen (extern bedrijf);
- Jaarlijks inmeten bovenkant peilbuizen voor zettingsverloop (extern bedrijf).

Financiële ontwikkelingen

De totale netto beheerkosten bedragen ca. € 124.000 euro in 2027, oplopend naar ca. € 140.000 euro per jaar in 2031. De uitgangspunten hierbij zijn: ieder jaar een indexering van 3% en er vindt geen uitbreiding plaats van het meetnet aan peilbuizen in de komende jaren

Kansen en risico's

Kansen:

- Met langere meetreeksen wordt het inzicht in de waterspanningen vergroot en daarmee kunnen veel processen voor de primaire waterkering worden geoptimaliseerd;
- Continu inzicht in het gedrag van de dijk maakt het mogelijk om adaptiever en risicogestuurd te werken, waardoor investeringen beter kunnen worden gefaseerd en afgestemd op daadwerkelijk risico.

Risico's:

- Het is van belang dat er gemeten wordt tijdens een aantal hoogwatergolven. Als we dit niet doen, blijven we naar de toekomst toe aannames doen en aan de 'veilige kant' zitten, wat veelal meer geld kost;

- Het op een later tijdstip opnieuw opstarten van meetreeksen betekent dat veel voorbereidende werkzaamheden, die nu al zijn uitgevoerd, opnieuw gedaan moeten worden (overeenkomst sluiten met grondeigenaar, plaatsen peilbuizen, ijken peilbuizen, ed.).

4.2 Verhoging solidariteitsbijdrage muskusrattenbeheer

In 2022 zijn landelijke afspraken gemaakt over de solidariteitsbijdrage voor het muskusrattenbeheer. Elk waterschap betaalt vanaf 2023 mee aan de muskusrattenbestrijding aan de grenzen van Nederland. Deze bijdrage gaat in stappen, afgesproken is dat de tweede stap van 25% bijdrage naar 50% bijdrage gezet wordt met ingang van 2027 als de dalende lijn van de vangsten zicht geeft op het behalen van het doel om in 2034 het binnenland vrij te hebben van muskusratten. Besluitvorming daarover vindt op dit moment plaats. Het is op dit moment echter niet duidelijk of deze stap wordt gezet, en wat daar de financiële gevolgen van zullen zijn.

Centrale vraag bij de landelijke besluitvorming hierover is of het nog mogelijk is om het doel in 2034 te halen, gezien de hoge vangsten in onder andere West-Nederland. Een daaraan gerelateerde vraag is hoeveel uren er extra nodig zijn om zicht te houden op het behalen van dit landelijke doel in 2034, en wie die uren moet financieren. Het is de bedoeling dat daar in juni 2026 een landelijk besluit over wordt genomen. De gevolgen voor de bijdrage van HDSR aan het landelijke muskusrattenbeheer kunnen daardoor nu niet in deze voorjaarsnota worden meegenomen. Ingezet wordt op het meenemen van deze kosten in de begroting 2027, of een daarop volgende begrotingswijziging, afhankelijk van het moment waarop hier wel besluitvorming over heeft plaatsgevonden.

5. Financiën

Inleiding

Bij het uitvoeren van het inhoudelijke beleid voeren we een verantwoord financieel beleid. Daarin is een belangrijk uitgangspunt dat incidentele dekking zoveel mogelijk wordt ingezet voor incidentele kosten. Waar mogelijk benutten we externe financiering. Voor de komende begrotingsjaren bewegen belastingopbrengsten mee met inflatiecorrectie voor lonen en prijzen en groeit de begroting als gevolg van eerder ingezet beleid en de ontwikkelingen die daar uit voortvloeien. In deze voorjaarsnota wordt voor nieuwe ontwikkelingen en aanvullende ambities 2% aan ruimte gecreëerd. Ook een verlaging van de kapitaallasten in de toekomst, als gevolg van een stelselwijziging, is meegenomen. Deze stelselwijziging betreft de beleidskeuze van het college en behelst het anders omgaan met activeren van een deel van de investeringen. Door dit deel direct in de exploitatie te nemen, wordt de stijging van de kapitaallasten in de toekomst gedempt. Ter voorkoming van een te grote stijging van de belastingopbrengsten, worden de egalisatiereserves versneld ingezet. Versneld inzetten van deze reserves betekent dat er sneller naar kostendekkendheid wordt gewerkt. Dit is mogelijk omdat de egalisatiereserves goed gevuld zijn, maar leidt wel tot minder flexibiliteit in de toekomst.

5.1 Financieel kader

Met de voorjaarsnota 2026 stelt het algemeen bestuur het financieel kader vast voor de uitwerking van de meerjarenbegroting van 2027 tot en met 2031. Dat geldt voor de netto kosten, de dekking van deze netto kosten en voor de investeringsuitgaven. Bij de uitwerking van de begroting 2027 worden de nieuwste actuele gegevens verwerkt en kunnen er, mocht dit nodig zijn, bijstellingen worden gedaan. Dit kunnen bijstellingen op het vastgestelde kader zijn zowel naar boven als naar beneden. Dit heeft als doel om voor 2027 een begroting vast te stellen met bijbehorende belastingtarieven die zo actueel mogelijk zijn. In deze paragraaf worden de netto kosten en de dekking van deze netto kosten toegelicht.

5.1.1 Uitgangspunten

De bedragen in de meerjarenbegroting worden voor een deel beïnvloed door factoren die grotendeels buiten onze eigen invloedssfeer liggen. Meer specifiek gaat het nu om de indexering, de energieprijzen en de bijdrage voor het HWBP.

Indexering

Voor de indexering hanteren we, zoals gebruikelijk, de meest recente cijfers van het Centraal Planbureau (CPB). In het financiële kader is voor de periode 2027 – 2031 voor de personeelskosten rekening gehouden met onderstaande indexering 'Loonvoet sector overheid' en voor de overige kosten met de 'prijs netto materiële overheidsconsumptie (imoc)'.

Indexering	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Loonvoet sector overheid	3,1%	4,2%	4,0%	3,6%	3,5%	3,3%
Prijs netto materiële overheidsconsumptie (imoc)	2,6%	2,1%	2,6%	2,3%	2,5%	2,3%

Bron: Verkenning middellange termijn CPB, maart 2026

Bovenstaande percentages zijn van invloed op afzonderlijke onderdelen van de begroting. Er bestaat over indexeringspercentages veel onzekerheid door het huidige instabiele economische klimaat. Bij

het opstellen van de begroting van 2027 worden de op dat moment actuele ramingen van het CPB toegepast.

Bij de doorrekening van de indexering voor de overige kosten is de solidariteitsbijdrage aan het Hoogwater Beschermingsprogramma (HWBP) buiten beschouwing gelaten. Deze wordt apart behandeld.

Voor kapitaallasten, de kosten van rente en afschrijvingen, passen we géén indexering toe maar rekenen we met actuele rentepercentages voor nieuwe leningen. Op dit moment rekenen we met een rente van 3,75%. Dit is hetzelfde percentage als die bij het opstellen van de begroting van 2026 is gehanteerd. Ook deze wordt zo nodig bij de opstelling van de begroting 2027 geactualiseerd. Afschrijvingslasten zijn doorgerekend op basis van actuele inschattingen van activeringsmomenten en eventuele bijstelling van de omvang van de investeringsuitgaven per project.

Energieprijzen

De energiekosten voor 2027 zijn in de normale indexering van de overige kosten meegenomen. Bij het opstellen van de begroting 2027 worden de energiekosten op basis van de op dat moment actuele marktprijzen opnieuw berekend.

Solidariteitsbijdrage HWBP

De solidariteitsbijdragen voor het HWBP, die in de meerjarenraming van deze voorjaarsnota zijn verwerkt, zijn gebaseerd op de laatste opgave van maart 2025. Bij het opstellen van de voorjaarsnota 2026 is er nog geen nieuwe opgave bekend.

Bij de laatste opgave zijn de jaarlijkse bedragen omgerekend naar het prijspeil van het betreffende jaar. Voor 2027 komt deze bijdrage uit op € 7,7 miljoen.

Vanaf 2030 stijgt de bijdrage naar verwachting fors. Het aandeel van de solidariteitsbijdrage HWBP in de totale netto kosten van de watersysteemheffing stijgt daarmee van 6,4% in 2027 tot 12,4% in 2030. Deze hogere kosten zijn in de meerjarenraming van de watersysteemheffing verwerkt en werken (op termijn) door in hogere benodigde belastingopbrengsten.

5.1.2 Financieel kader Totaal HDSR

In voorjaarsnota is een financieel kader opgenomen en zijn de ontwikkelingen verwerkt langs de 3 programma's Besturen, Organiseren en Digitaliseren, Zuiveringsbeheer en Watersysteembeheer (waarbij bij deze laatste een knip zichtbaar is in Watersysteem en Waterveiligheid). Deze leiden tot kostenstijgingen ten opzichte van het begrotingsjaar 2026.

Voor een overzicht van de ontwikkelingen wordt verwezen naar bijlage 1.

In onderstaande tabel is de opbouw van het netto kostenniveau van het totale kader zichtbaar. Daarnaast zijn de belastingopbrengsten en mutaties van egalisatiereserves voor de komende jaren weergegeven. Een langere (10-jarige) doorkijk hiervan is opgenomen in bijlage 3. De ontwikkeling van de egalisatiereserves is tevens opgenomen in bijlage 4.

Voorjaarsnota 2026	Begroting	VJN2026				
Financieel kader totaal HDSR	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Meerjarenbeeld Begroting 2026 (startsaldo t-1)		194.179	202.152	218.443	231.603	248.373
Doorwerking ingezet beleid Begroting 2026		7.973	16.291	13.160	16.769	11.558
Meerjarenbeeld Begroting 2026		202.152	218.443	231.603	248.373	259.931
Herijking meerjarenbeeld Begroting 2026		2.470-	3.834-	754	2.606	2.224
Ontwikkelingen VJN 2026		4.791	4.101	4.041	4.060	4.049
Beleidsruimte 2028 en verder (2%)		-	4.216	8.810	13.835	19.321
Indexering vanaf 2032 (3%)						
Verwachte stijging kapitaallasten vanaf 2032						
Verlagen netto kosten		1.155-	1.155-	1.155-	1.155-	1.155-
Impact € 15 mln minder activeren		7.500	7.900	7.231	6.574	12.431
Totaal netto-lasten	194.179	210.818	229.672	251.284	274.293	296.802
<i>ontwikkeling</i>		8,6%	8,9%	9,4%	9,2%	8,2%
Mogelijke onttrekking ER	8.979-	8.031-	7.288-	8.127-	7.389-	4.817-
Benodigde belastingopbrengst	185.414	202.787	222.384	243.158	266.903	291.984
<i>ontwikkeling</i>		9,4%	9,7%	9,3%	9,8%	9,4%

De eerste 3 regels van de tabel sluiten aan bij het meerjarig beeld zoals in de begroting 2026 is goedgekeurd. Er heeft een herijking plaatsgevonden van het meerjarig beeld uit de begroting 2026. Dit betreft een doorrekening van nieuwe indexaties op basis van de CPB raming van maart 2026 en veranderingen in kapitaallasten (rente en afschrijvingen door een verandering van tempo in de investeringen). De ontwikkelingen VJN 2026 betreffen de middelen voor nieuwe ontwikkelingen die bij deze voorjaarsnota worden aangevraagd. De Beleidsruimte 2028 en verder betreft de ruimte om jaarlijkse ontwikkelingen op te vangen die bijvoorbeeld voortkomen uit wet- en regelgeving en ook beleidsruimte voor het dan zittende DB. Verlagen netto kosten betreffen ombuigingen die ervoor zorgen dat de nieuwe ontwikkelingen die boven de 2% beleidsruimte uitkomen, worden verlaagd (zie overzicht maatregelen tot verlagen van de kosten in bijlage 2).

De Impact € 15 miljoen minder activeren betreft de impact van het in 3 stappen (2027: € 7,5 miljoen, 2028: € 1,0 miljoen en 2031: € 6,5 miljoen) minder activeren van kosten (kosten in exploitatie, minder afschrijvingen en rentelasten naar de toekomst).

Minder kosten activeren

Met het oog op de toekomstige financiële gezondheid heeft het college de beleidskeuze gemaakt voor een stelselwijziging. Deze stelselwijziging is ten aanzien van de activering van kosten bij investeringen. Bij deze voorjaarsnota is ervoor gekozen om vanaf 2027 minder (personeels)kosten te gaan activeren en deze kosten direct in de exploitatie te nemen. Hierdoor wordt meer gefinancierd vanuit belastingopbrengsten en is op termijn minder externe financiering nodig. Daardoor neemt ook het toekomstige renterisico af. Om, in combinatie met de ingezette en nieuwe ontwikkelingen, gelijkmatige ontwikkeling van belastingopbrengsten mogelijk te maken is voor het volgende schema gekozen:

- 2027: € 7,5 miljoen minder kosten ten laste van de projecten en meer ten laste van de exploitatie. Betreft de uren voor de rollen projectmanagement, omgevingsmanagement, contractmanagement en manager projectbeheersing. Het project Sterke Lekdijk wordt buiten beschouwing gelaten omdat dit een doorlopend project is met veel subsidie en daarvoor geldende afspraken en kredieten;
- 2028: € 1,0 miljoen minder kosten ten laste van de projecten en meer ten laste van de exploitatie. Betreft de overhead opslag op de directe projecturen niet meer activeren;
- 2031: € 6,5 miljoen minder kosten ten laste van de projecten en meer ten laste van de exploitatie. Betreft advies en onderzoekskosten in voorbereidingsfase niet meer activeren.

De genoemde bedragen betreffen eerste inschattingen gebaseerd op historische cijfers gecombineerd met verwachtingen voor de toekomstige investeringsprojecten. Dit levert het beeld op dat 35% van de kosten gemaakt worden in de projecten voor het zuiveringsbeheer en 65% in projecten in het watersysteembeheer. Bij Begroting 2027 zal dit per project in meer detail worden uitgewerkt. Dat kan leiden tot andere inschattingen met betrekking tot de hoogte van de kosten en de verdeling over de belastingheffingen. De financiële verwerking in deze voorjaarsnota is daardoor indicatief.

Belastingopbrengsten

De belastingopbrengsten vormen samen met de inzet van de egalisatiereserves de dekking van de netto kosten. Voor de belastingopbrengsten is steeds het saldo van de netto kosten en de mogelijke inzet van de egalisatiereserves als uitgangspunt gehanteerd. Hierbij is de eerder afgesproken lineaire afbouw van inzet van de egalisatiereserves losgelaten om de hogere netto kosten als gevolg van de stelselwijziging in de komende jaren te dempen tot een gelijkmatige ontwikkeling van belastingopbrengsten. Voor 2027 is de verhoging van de belastingopbrengsten 9,4%. Dit is het gemiddelde van de belastingopbrengsten voor de watersysteem- en de zuiveringsheffing van 10,6% en 8,0%. Met deze voorjaarsnota stellen we het financieel kader voor de netto kosten en de benodigde belastingopbrengsten vast. Vanuit het oogpunt van betaalbaarheid is er een doorrekening gemaakt naar belastingopbrengsten en inzet van egalisatiereserves. Dit vormt het kader voor de uitwerking van de begroting 2027. Daarbij leiden de belastingopbrengsten met het bij de begroting vastgestelde draagvlak tot belastingtarieven die met belastingverordeningen worden vastgesteld.

5.1.3 Financieel kader Watersysteemheffing

In onderstaande tabel is het financieel kader voor de Watersysteemheffing weergegeven.

Voorjaarsnota 2026	Begroting	VJN2026				
Financieel kader Watersysteemheffing	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Meerjarenbeeld Begroting 2026 (startsaldo t-1)		110.706	115.074	123.470	130.099	143.433
Doorwerking ingezet beleid Begroting 2026		4.368	8.396	6.628	13.335	7.614
Meerjarenbeeld Begroting 2026		115.074	123.470	130.099	143.433	151.047
Herijking meerjarenbeeld Begroting 2026		1.731-	2.195-	1.796	1.669	1.667
Ontwikkelingen VJN 2026		2.510	2.174	2.225	2.237	2.233
Beleidsruimte 2028 en verder (2%)		-	2.397	4.999	7.857	11.029
Indexering vanaf 2032 (3%)						
Verwachte stijging kapitaallasten vanaf 2032						
Verlagen netto kosten		887-	887-	887-	887-	887-
Impact € 15 mln minder activeren		4.875	5.135	4.700	4.273	8.080
Totaal netto-lasten	110.706	119.841	130.095	142.931	158.583	173.169
<i>ontwikkeling</i>		8,3%	8,6%	9,9%	11,0%	9,2%
Mogelijke onttrekking ER	5.709-	3.684-	2.834-	4.156-	6.423-	4.817-
Benodigde belastingopbrengst	104.997	116.157	127.261	138.775	152.159	168.351
<i>ontwikkeling</i>		10,6%	9,6%	9,0%	9,6%	10,6%

5.1.4 Financieel kader Zuiveringsheffing

In onderstaande tabel is het financieel kader voor de Zuiveringsheffing weergegeven.

Voorjaarsnota 2026	Begroting	VJN2026				
Financieel kader Zuiveringsheffing	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Meerjarenbeeld Begroting 2026 (startsaldo t-1)		83.473	87.078	94.973	101.505	104.939
Doorwerking ingezet beleid Begroting 2026		3.606	7.895	6.532	3.434	3.945
Meerjarenbeeld Begroting 2026		87.078	94.973	101.505	104.939	108.884
Herijking meerjarenbeeld Begroting 2026		739-	1.639-	1.042-	937	557
Ontwikkelingen VJN 2026		2.280	1.927	1.817	1.823	1.817
Beleidsruimte 2028 en verder (2%)		-	1.820	3.811	5.978	8.292
Indexering vanaf 2032 (3%)						
Verwachte stijging kapitaallasten vanaf 2032						
Verlagen netto kosten		268-	268-	268-	268-	268-
Impact € 15 mln minder activeren		2.625	2.765	2.531	2.301	4.351
Totaal netto-lasten	83.473	90.977	99.577	108.353	115.711	123.632
ontwikkeling		9,0%	9,5%	8,8%	6,8%	6,8%
Mogelijke onttrekking ER	3.270-	4.347-	4.454-	3.971-	966-	-
Benodigde belastingopbrengst	80.203	86.630	95.123	104.382	114.745	123.633
ontwikkeling		8,0%	9,8%	9,7%	9,9%	7,7%

5.2 Investerings en schuldombang

5.2.1 Investeringsprojecten

In het financieel kader zijn de kapitaallasten verwerkt van de investeringsuitgaven van bestaande assets en lopende projecten, en in toenemende mate van de komende jaren te starten investeringsprojecten. Bij deze voorjaarsnota zijn slechts enkele -relatief kleine- nieuwe investeringsprojecten opgevoerd, op het gebied van weerbaarheid en medicijnrestenverwijdering. In alle gevallen zijn de ramingen voor de bestaande meerjarige investeringsbegroting geactualiseerd.

Investeringsagenda

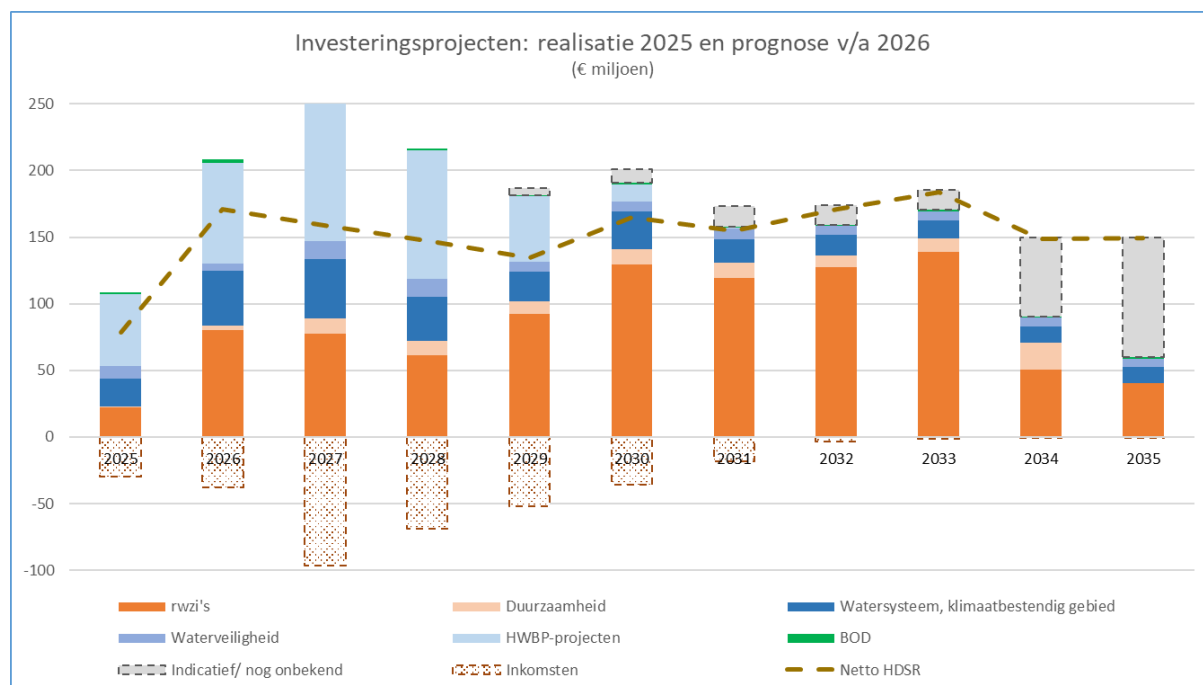
Bovenop de vast te stellen termijn van vijf aankomende jaren, blijkt de voorjaarsnota indicatief tot tien jaar vooruit in de investeringsagenda. Hiervan is een overzicht opgenomen in bijlage 5. Naast de investeringsuitgaven worden ook de verwachte inkomsten weergegeven. De belangrijkste inkomsten zijn subsidies (bijdragen in investeringen die in het bezit van HDSR blijven) en 'doorbelastingen aan derden' (voor investeringen die aan derden worden overgedragen). Het grootste deel van de inkomsten is in het kader van HWBP-projecten.

Na jaren van stijgende investeringsuitgaven, wordt de komende jaren een piek bereikt op (ruim) € 200 miljoen per jaar. Op de langere termijn is de verwachting dat de investeringsuitgaven stabiliseren tussen € 150 en € 200 miljoen per jaar. Tussen de programma's verschuift het zwaartepunt van watersysteembeheer naar zuiveringsbeheer. Bij watersysteembeheer worden de komende jaren twee grote HWBP-opgaven gerealiseerd en afgerond: Sterke Lekdijk en GHIJ-Noord. Aansluitend wordt verwacht dat de gebiedsprojecten een grotere rol gaan spelen, onder meer met bijdragen vanuit het UPLG. Vanwege de samenwerking met -en afhankelijkheid van- gebiedspartners, vallen de exacte projecten en uitgaven op langere termijn lastig te voorspellen. Zuiveringsbeheer staat aan het begin van een zeer grote operatie, waarbij de komende decennia (vrijwel) alle zuiveringen grondig vernieuwd worden, inclusief hogere eisen aan het zuiveringsproces

en opgaven op het gebied van duurzaamheid. De komende jaren wordt eerst rwzi Zeist voltooid, waarna de grote vernieuwing en uitbreiding van rwzi Nieuwegein zal worden gerealiseerd, gevolgd door andere opgaven uit het strategisch zuiveringsplan. Over de globale planning en de financiële consequenties van het zuiveringsplan is het algemeen bestuur in het najaar 2025 geïnformeerd. Deze projecten kennen onzekerheid over de exacte scope en zijn afhankelijk van ontwikkelingen in de markt. Ondersteunend aan deze kerntaken, zullen ook opgaven op het gebied van weerbaarheid en bedrijfsvoering / ICT structureel investeringsuitgaven kennen.

In onderstaande tabel wordt de huidige verwachting van uitgaven en inkomsten weergegeven. De afname in uitgaven aan het watersysteem vanaf circa 2030 en aan zuiveringen na 2033, worden deels veroorzaakt doordat toekomstige, nog te starten investeringsprojecten op het moment van schrijven onvoldoende in beeld zijn om op te nemen. Hiervoor is een indicatieve grijze balk opgevoerd. In bepaalde gevallen is HDSR hiervoor afhankelijk van externe factoren, zoals wetgeving, beleid van andere overheidslagen, marktontwikkelingen, wensen van samenwerkingspartners en ICT-ontwikkelingen.

De hier opgenomen bedragen zijn een inschatting. Met name voor projecten die nog niet gestart zijn is de volledige omvang en complexiteit slechts indicatief in beeld. Deze inschattingen worden preciezer en betrouwbaarder naarmate de start van projecten dichterbij komt en vervolgens gedurende de realisatie van projecten. In de voorjaarsnota wordt de meerjarige investeringsagenda op programmaniveau gepresenteerd. Bij de begroting wordt de concrete investeringsagenda voor het eerstvolgende kalenderjaar op (moeder)projectniveau vastgesteld. Uiteindelijk wordt bij het bestuursvoorstel het besluit genomen over de exacte kaders van een investeringsproject, waaronder het krediet, de scope en het effect op de toekomstige (exploitatie)lasten.

Financiële effecten

De investeringsagenda van het waterschap bestaat uit eigen investeringsprogramma's en grote projecten met verschillende vormen van (externe) bekostiging. Dit werkt verschillend door in de belastingtarieven. De financiële doorwerking is te splitsen in twee delen:

1. Investeringsuitgaven in de eigen programma's en beleidskeuzes: deze investeringsuitgaven worden door HDSR gedaan om de eigen beheertaken goed uit te kunnen voeren. De uitgaven leiden tot kapitaallasten die wij volledig zelf via belastingopbrengsten dekken;
2. Uitgaven voor grote projecten die we binnen ons beheergebied uitvoeren maar die deels voor derden zijn. Het duidelijkste voorbeeld hiervan zijn de projecten die we in het kader van het hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) uitvoeren. De veiligheidsopgave binnen deze projecten wordt voor een significant deel bekostigd vanuit het HWBP en daardoor werken de uitgaven maar beperkt door in de kapitaallasten.

Investeringsuitgaven leiden tot kapitaallasten die bestaan uit afschrijvingskosten en rentelasten. In onderstaande grafieken is de ontwikkeling van de afschrijvingskosten weergegeven met daarbij een korte toelichting op de bijzonderheden.

Baten

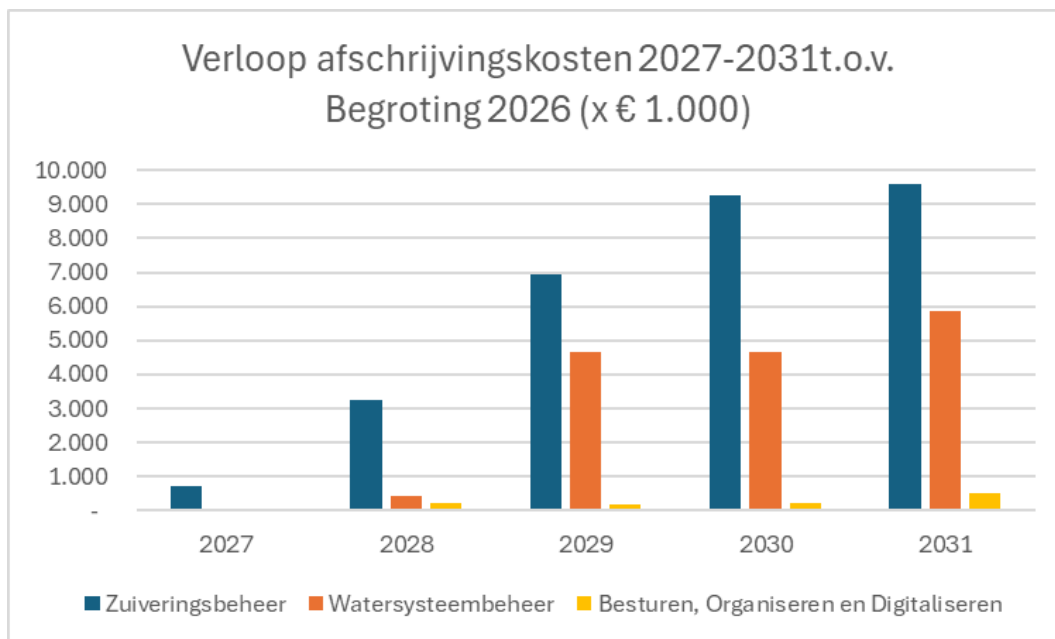
In de meerjarige investeringsraming zijn ook investeringen opgenomen die tot economische en/of maatschappelijke baten leiden. Deze investeringen leiden tot een toename in kapitaallasten (afschrijving en rente) maar leveren ook baten op. Het gaat dan bijvoorbeeld om:

- Minder inkoop van elektriciteit door eigen opwekking en dit zorgt ook voor minder afhankelijkheid van marktprijzen (prijzrisico's) en draagt bij aan energieneutraliteit;
- Terugwinning van grondstoffen, dit zorgt voor opbrengsten bij verkoop van de grondstoffen, lagere kosten voor verwerking slib en slibtransport en draagt bij aan circulariteit;
- Centrale slibvergisting op rwzi Nieuwegein, dit zorgt voor opbrengsten bij verkoop biogas, lagere kosten voor verwerking slib en slibtransport en draagt bij aan circulariteit.

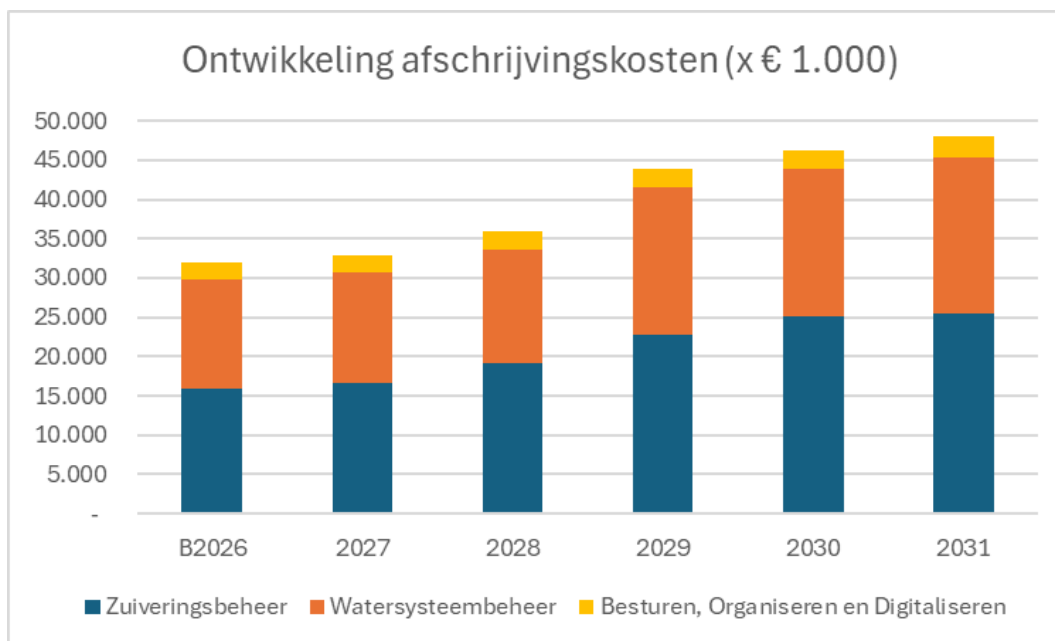
In de businesscase of valuecase bij de kredietaanvraag voor dergelijke investeringen wordt dit zo concreet mogelijk gemaakt ter ondersteuning van de investeringsbeslissing. In de meerjarenraming bij begroting en voorjaarsnota worden de economische baten meegenomen voor zover deze realistisch in te schatten zijn. In veel gevallen zullen de kosten van de kapitaallasten (meer dan) gecompenseerd worden door lagere kosten en/of opbrengsten maar dat is afhankelijk van de businesscase of valuecase. Minstens zo belangrijk zijn de maatschappelijke baten in de vorm van bijvoorbeeld circulariteit, energieneutraliteit en een beter leefklimaat voor toekomstige generaties.

Afschrijvingen

Een belangrijk deel van de kapitaallasten bestaat uit afschrijvingen. Op basis van de verwachte levensduur van het activum (het duurzame productiemiddel) wordt aan de toekomstige jaren een deel van de investeringsuitgaven toegerekend. Dit zijn de kosten die worden opgenomen in de berekening van de benodigde belastingopbrengsten. In onderstaande grafiek is per programma de ontwikkeling van de afschrijvingskosten ten opzichte van de begroting van 2026 opgenomen.

In de grafiek hieronder is per programma de ontwikkeling van de totale afschrijvingskosten opgenomen.

De totale afschrijvingskosten stijgen de komende jaren met vooral in 2029 een verwachte grotere sprong. De voornaamste oorzaak bij zuiveringsbeheer is het gereedkomen van rwzi Zeist. Daarnaast zijn er ook GOP-projecten die gereedkomen en vanaf 2028 zijn projecten voor fijnzeven/cellulose teruggewinning in de planning opgenomen.

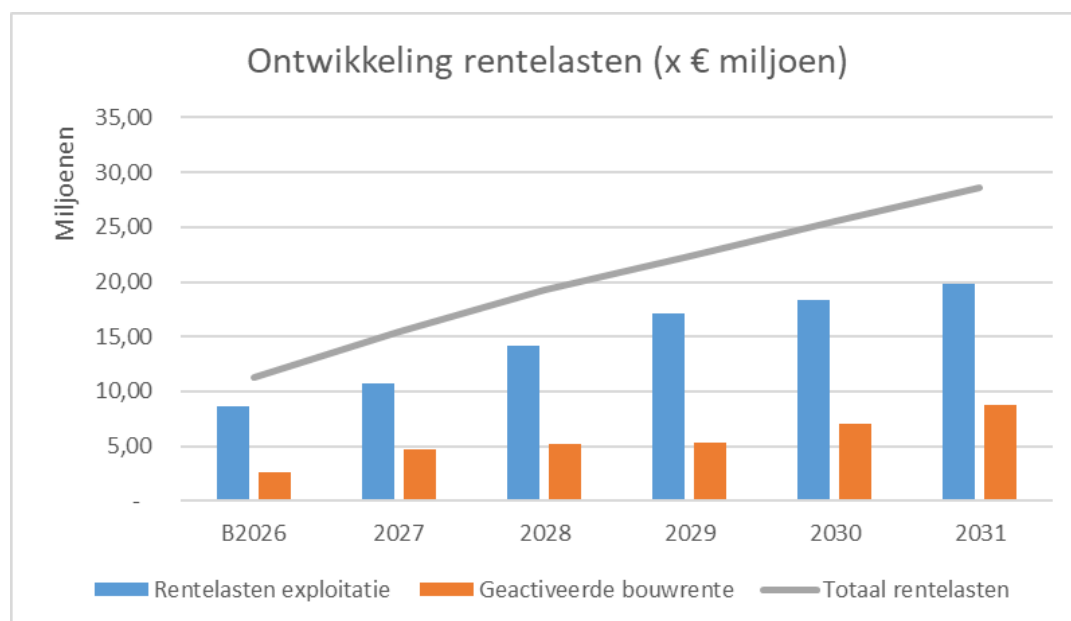
Bij het watersysteembeheer is de verwachting dat komende jaren een aantal Sterke Lekdijk projecten gereedkomt en verder grote projecten zoals huisvesting (loodsen), Gemaal Kromme Rijn, GHJ-Noord, gebiedsprojecten en GOP-projecten. Op basis van de huidige planning zal in 2028 een aantal hiervan klaar zijn waardoor in 2029 een sterke stijging van de afschrijvingen zichtbaar is.

De afschrijvingskosten bij besturen, organiseren en digitaliseren vertonen een vrij stabiel beeld en betreffen voornamelijk de investeringen in ICT hardware (laptops en dergelijke). Daarnaast wordt richting 2031 geïnvesteerd in laadplein schoon en emissie loos bouwen en verduurzaming van het hoofdgebouw.

De prognose is gebaseerd op de nu bekende investeringsprojecten en het nu verwachte tijdspad daarvan. Bepaalde projecten die op termijn wel verwacht worden, maar waarvan de start en omvang nog (te) onzeker zijn, kunnen de werkelijke ontwikkeling nog beïnvloeden. Dit geldt voor nieuwe gebiedsontwikkelingen, het verwijderen van medicijnresten op diverse zuiveringen et cetera. Andere ontwikkelingen, zoals het vernieuwen/uitbreiden van rwzi Nieuwegein, leiden pas na de periode van deze voorjaarsnota tot afschrijvingskosten.

Rentelasten

Omdat de investeringsuitgaven via de toekomstige afschrijvingskosten in de toekomstige belastingopbrengsten worden opgenomen, moeten de geactiveerde investeringsuitgaven met langlopende leningen worden gefinancierd. In onderstaande grafiek is het verloop van de totale rentekosten voor de komende jaren opgenomen. De rentelasten exploitatie (blauwe balken) worden jaarlijks gedekt door de belastingopbrengsten, de geactiveerde bouwrente wordt in het onderhanden werk opgenomen en in de toekomst via afschrijvingen in de belastingheffing betrokken.

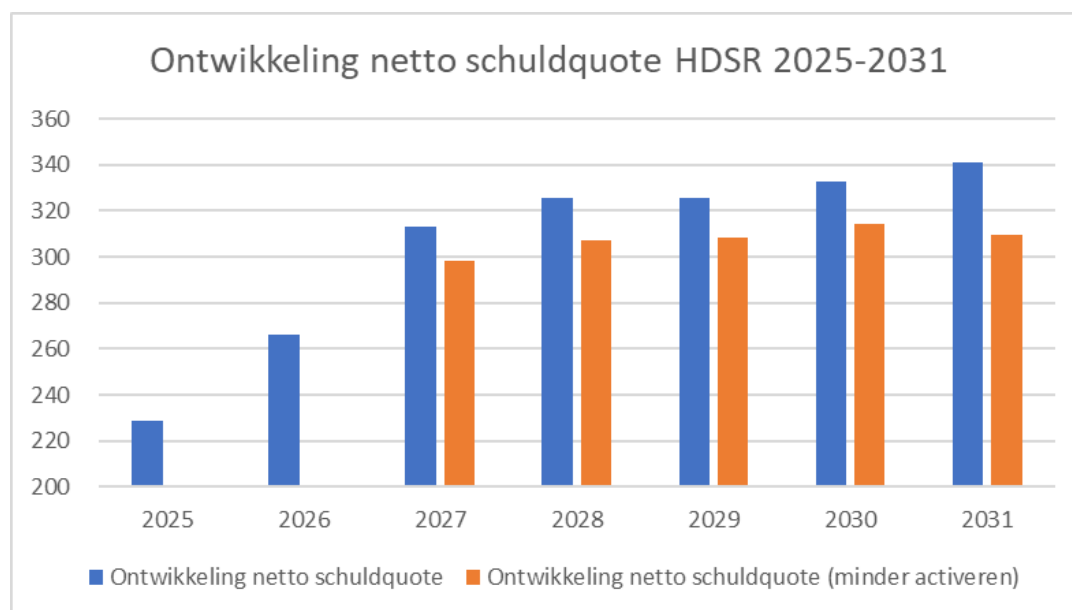
In 2027 liggen de rentelasten naar verwachting ongeveer € 4,204 miljoen hoger dan voor het begrotingsjaar 2026, waarvan € 2,021 miljoen te laste van de exploitatie komt en € 2,183 ten laste van de investeringsprojecten (onderhanden werk). Voor nog af te sluiten financieringen is gerekend met 3,75%. Dit is de huidige rente voor een lineaire lening met een looptijd van ongeveer 25 jaar. Bij de begroting 2026 gingen we ook uit van 3,75%. Voor de rente in rekening courant (kortlopende financiering) is gerekend met 2%, op basis van de huidige kortlopende rente van de ECB. Afgelopen periode zijn de rentemarkten in beweging, daarom worden deze percentages bij het opstellen van de Begroting 2027 weer herijkt. De bestaande leningenportefeuille is voornamelijk 'langlopend rentevast'. Daardoor beperkt het renterisico zicht tot nieuwe financiering voor de investeringsopgaven. Een rentestijging van 1%-punt zal in 2027 leiden tot ongeveer € 1,100 miljoen aan extra rentekosten.

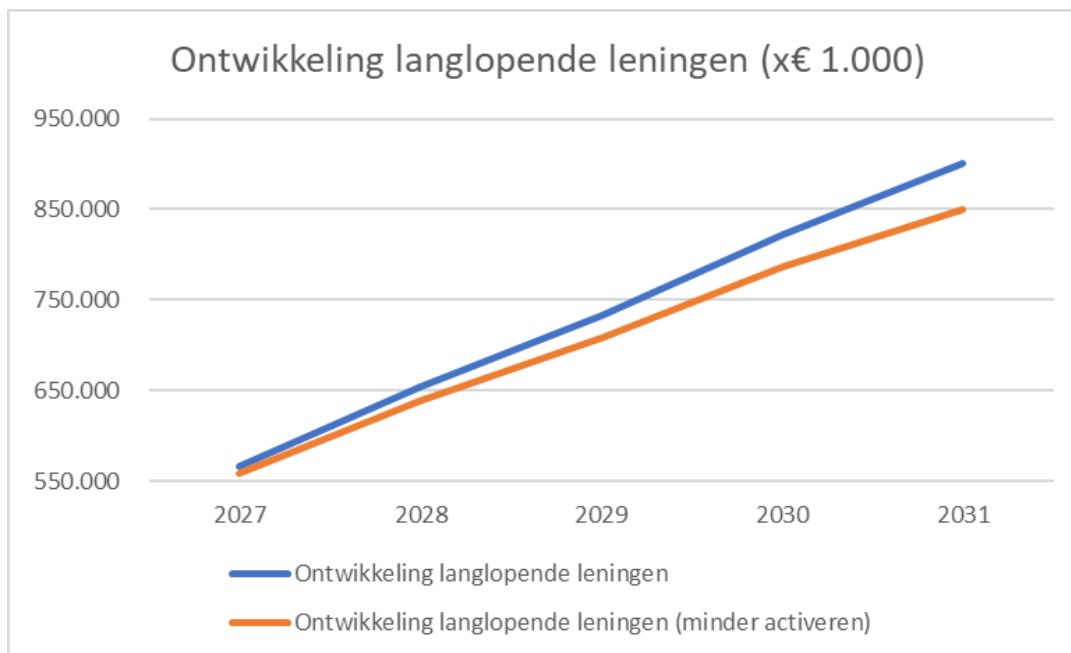
De verwachte stijging in rentelasten komende jaren is vooral het gevolg van de trend in de investeringsprognose. Komende jaren is er een hogere financieringsbehoefte vanwege projecten zoals de uitvoeringsfase van Sterke Lekdijk en vernieuwing van rioolwaterzuivering Zeist. Om de renterisico's te beperken is in 2023 al voor € 80 miljoen aan nieuwe financieringen vastgelegd met stortingsmomenten in de periode 2024-2027. De rente op deze leningen staat vast en begint pas te lopen op de afgesproken stortingsdatum. Daarnaast is bij deze voorjaarsnota gekozen om vanaf 2027 minder (personeels)kosten te gaan activeren en deze kosten direct in de exploitatie te nemen. Hierdoor wordt meer gefinancierd vanuit belastingopbrengsten en is minder externe financiering nodig. Daardoor neemt ook het toekomstige renterisico af. Mede door deze keuze buigt de grijze lijn voor totale rentelasten in de grafiek hierboven iets naar beneden vanaf 2028.

5.2.2 Schuldombvang

Zoals gezegd worden investeringsuitgaven niet direct doorgerekend in de belastingtarieven maar via leningen gefinancierd, geactiveerd en afgeschreven. De omvang van de investeringsuitgaven bepaalt daardoor in belangrijke mate de schuldpositie van ons waterschap. Ook de omvang van reserves hebben daar invloed op: deze reserves gebruiken wij ook als financiering voor onze bedrijfsmiddelen. Door het afbouwen van reserves stijgt dan ook de externe financieringsbehoefte.

In onderstaande grafiek is de ontwikkeling van de netto-schuldquote opgenomen. Deze wordt berekend door de totale schulden af te zetten tegen de jaarlijkse belastingopbrengst. In de tweede grafiek is weergegeven hoe de omvang van de schulden zich ontwikkelt. De netto schulden nemen de komende jaren in een redelijk gelijkmatige lijn toe door de geplande investeringsuitgaven en afbouw van reserves. De verhouding schulden en belastingopbrengst neemt daardoor komende jaren toe. Met de oranje balken/lijn is in onderstaande grafieken inzichtelijk gemaakt wat de verwachte impact is van de keuze om vanaf 2027 minder (personeels)kosten te gaan activeren en deze kosten direct in de exploitatie te nemen. In de komende 5 jaren is hierdoor bij de huidige ramingen ongeveer € 50 miljoen minder externe financiering nodig. Gecombineerd met hogere benodigde belastingopbrengsten in de eerste jaren vlakkt de ontwikkeling van de schuldquote af ten opzichte van het huidige beleid voor activeren van (personeels)kosten.

De waterschappen hanteren als principe dat belastingplichtigen die belang hebben bij investeringen daarvoor betalen in de periode dat zij profijt hebben. Inwoners en bedrijven betalen niet in één keer via hun belastingen voor de investeringen, maar gespreid over de periode waarin ze profijt van de investeringen hebben. De waterschappen sluiten (langlopende) leningen af en dekken de kosten daarvan met hun belastinginkomsten. De netto-schuldpositie volgt daardoor de stijgende trend van de meerjarige investeringsprognose. Bij een gelijkmatige ontwikkeling van de belastingopbrengsten zal de netto schuldquote dan ook toenemen. De laatst bekende gemiddelde schuldquote van alle waterschappen is 229% in 2024. Er zijn geen gegevens beschikbaar over hoe de gemiddelde schuldquote van de waterschappen zich in de komende jaren ontwikkelt.

Bijlage 1 Ontwikkelingen

Programma	2027	2028	2029	2030	2031
Besturen, Organiseren en Digitaliseren	1.842.300	1.517.300	1.603.300	1.618.300	1.603.300
Bestuur, Organisatie en Digitalisering	1.842.300	1.517.300	1.603.300	1.618.300	1.603.300
Beveiliging op voldoende niveau brengen	136.000	136.000	136.000	136.000	136.000
Maatregelen Weerbaar HDSR	166.000	66.000	66.000	66.000	66.000
Overige ontwikkelingen vanuit BJC	220.000	160.000	160.000	160.000	160.000
Juridische ondersteuning op voldoende niveau brengen	138.500	138.500	138.500	138.500	138.500
Procesgericht sturen	269.800	239.800	239.800	239.800	239.800
Uitvoer dienstverleningsconcept en ontwikkeling KCC	256.000	256.000	256.000	256.000	256.000
Continuïteit projectenorganisatie	229.000	244.000	330.000	345.000	330.000
Implementatie waterschapsverordening	96.000	96.000	96.000	96.000	96.000
Professionalisering 3e lijn: positionering Concerncontrol	131.000	131.000	131.000	131.000	131.000
Waterketen initiatief directeurenoverleg alle waterschappen	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000
Stijging in kosten voor nieuw contract voor Inhuur derden	150.000	-	-	-	-
Zuiveringsbeheer	1.318.000	1.114.000	964.000	964.000	964.000
Zuiver	1.318.000	1.114.000	964.000	964.000	964.000
KRW-maatregelen: Structurele kosten voor verbruiksgoederen	240.000	240.000	240.000	240.000	240.000
Regie op verandering en complexiteit: borging continuïteit en doelen					
<i>Operatie rwzi Zeist</i>	272.000	68.000	68.000	68.000	68.000
<i>Assetmanagement</i>	272.000	272.000	272.000	272.000	272.000
<i>RAI Inhuur Contract-/Transitiemanager Utrecht (ontvlechting TCO)</i>	150.000	150.000	-	-	-
Data-gedreven Zuiveringen: Digitale Basis en Kennisborging	198.000	198.000	198.000	198.000	198.000
OT Weerbaarheid: structurele maatregelen	186.000	186.000	186.000	186.000	186.000
Watersysteembeheer	1.630.349	1.470.079	1.473.922	1.477.879	1.481.956
Waterbeheer	1.506.000	1.342.000	1.342.000	1.342.000	1.342.000
Monitoring kreeft	65.000	65.000	65.000	65.000	65.000
VTH versterking en opgavegerichte inzet schaarse expertise (KRW)	333.000	333.000	333.000	333.000	333.000
Benodigd budget slopen 3 overtollige assets	400.000	-	-	-	-
Grondwater kennisontwikkeling	458.000	694.000	694.000	694.000	694.000
Versnelling UPLG/GGW	250.000	250.000	250.000	250.000	250.000
Waterveiligheid	124.349	128.079	131.922	135.879	139.956
Overname beheerkosten peilbuizen lekdijk	124.349	128.079	131.922	135.879	139.956
Totaal ontwikkelingen	4.790.649	4.101.379	4.041.222	4.060.179	4.049.256

Bijlage 2 Verlagen netto kosten

Programma	2027	2028	2029	2030	2031
Besturen, Organiseren en Digitaliseren	136.000	136.000	136.000	136.000	136.000
Bestuur, Organisatie en Digitalisering	136.000	136.000	136.000	136.000	136.000
Bijstellen verschillende posten onvoorzien	136.000	136.000	136.000	136.000	136.000
Zuiveringsbeheer	130.000	130.000	130.000	130.000	130.000
Zuiver	130.000	130.000	130.000	130.000	130.000
Operationele lasten Zuiver	130.000	130.000	130.000	130.000	130.000
Watersysteembeheer	889.000	889.000	889.000	889.000	889.000
Waterbeheer	889.000	889.000	889.000	889.000	889.000
Samenwerking maaien gemeente Nieuwegein	75.000	75.000	75.000	75.000	75.000
Hogere bijdrage van provincie m.b.t. vaarwegbeheer bij gelijkblijvende kosten	600.000	600.000	600.000	600.000	600.000
Vergoeding UPV Zwerfafval	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000
Huren loodsen	70.000	70.000	70.000	70.000	70.000
Verkoop Jaarsveld	94.000	94.000	94.000	94.000	94.000
Totaal kostenverlagende maatregelen	1.155.000	1.155.000	1.155.000	1.155.000	1.155.000

Bijlage 3 Doorrekening voorkeursvariant

Vermindering kapitaallasten (t/m 2031) en versnelde inzet egaliseringsreserve (totaal HDSR)

Voorjaarsnota 2026	Begroting	VJN2026					VJN2026 - meerjarenbeeld				
Financieel kader totaal HDSR	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036
Meerjarenbeeld Begroting 2026 (startsaldo t-1)		194.179	202.152	218.443	231.603	248.373	Vanaf 2032 is startsaldo = Totaal netto lasten voorgaand jaar en niet meer cumulatief				
Doorwerking ingezet beleid Begroting 2026		7.973	16.291	13.160	16.769	11.558					
Meerjarenbeeld Begroting 2026		202.152	218.443	231.603	248.373	259.931	296.802	312.527	324.038	334.192	351.677
Herijking meerjarenbeeld Begroting 2026		2.470-	3.834-	754	2.606	2.224					
Ontwikkelingen VJN 2026		4.791	4.101	4.041	4.060	4.049					
Beleidsruimte 2028 en verder (2%)		-	4.216	8.810	13.835	19.321	5.936	6.251	6.481	6.684	7.034
Indexering vanaf 2032 (3%)							8.904	9.376	9.721	10.026	10.550
Verwachte stijging kapitaallasten vanaf 2032							4.605	733	93-	7.813	34.556
Verlagen netto kosten		1.155-	1.155-	1.155-	1.155-	1.155-					
Impact € 15 mln minder activeren		7.500	7.900	7.231	6.574	12.431	3.720-	4.848-	5.955-	7.038-	8.099-
Totaal netto-lasten	194.179	210.818	229.672	251.284	274.293	296.802	312.527	324.038	334.192	351.677	395.717
ontwikkeling		8,6%	8,9%	9,4%	9,2%	8,2%	5,3%	3,7%	3,1%	5,2%	12,5%
Mogelijke onttrekking ER	8.979-	8.031-	7.288-	8.127-	7.389-	4.817-	-	-	-	-	-
Benodigde belastingopbrengst	185.414	202.787	222.384	243.158	266.903	291.984	312.527	324.038	334.192	351.677	395.717
ontwikkeling		9,4%	9,7%	9,3%	9,8%	9,4%	7,0%	3,7%	3,1%	5,2%	12,5%

Let op! De jaren vanaf 2032 t/m 2036 zijn indicatief meegenomen. Dit geeft een beeld van de verwachte ontwikkeling van de kosten maar dit beeld zal niet compleet zijn. Te zien is dat er vanaf 2032 geen inzet meer is voorzien van de egaliseringsreserves.

Bijlage 4 Doorrekening egalisatiereserves Watersysteemheffing en Zuiveringsheffing

Meerjarenraming Begroting Watersysteemheffing (bedragen x € 1.000)

	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036
Meerjarenbeeld B2026	115.074	123.470	130.099	143.433	151.047	173.169	180.740	186.626	191.871	197.397
Groei begroting	4.767	6.624	12.833	15.149	22.122	7.570	5.886	5.246	5.526	4.605
Begroting	119.841	130.094	142.931	158.583	173.169	180.740	186.626	191.871	197.397	202.002
	8,3%	8,6%	9,9%	11,0%	9,2%	4,4%	3,3%	2,8%	2,9%	2,3%

Verloop Egalisatiereserves Watersysteemheffing 2027-2036 (bedragen x € 1.000)

	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036
Beginstand	41.102	37.418	34.584	30.428	24.005	19.188	19.188	19.188	19.188	19.188
Mogelijke onttrekking	3.684	2.834	4.156	6.423	4.817	-	-	-	-	-
Eindstand	37.418	34.584	30.428	24.005	19.188	19.188	19.188	19.188	19.188	19.188
dekkings%	31%	27%	21%	15%	11%	11%	10%	10%	10%	9%

Meerjarenraming Begroting Zuiveringsheffing (bedragen x € 1.000)

	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036
Meerjarenbeeld B2026	87.078	94.973	101.505	104.939	108.884	123.632	131.787	137.413	142.321	154.280
Groei begroting	3.898	4.604	6.848	10.771	14.749	8.155	5.626	4.908	11.959	39.435
Begroting	90.977	99.577	108.353	115.711	123.632	131.787	137.413	142.321	154.280	193.715
	9,0%	9,5%	8,8%	6,8%	6,8%	6,6%	4,3%	3,6%	8,4%	25,6%

Verloop Egalisatiereserve Zuiveringsheffing 2027-2036 (bedragen x € 1.000)

	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036
Beginstand	20.854	16.507	12.053	8.082	7.116	7.116	7.116	7.116	7.116	7.116
Mogelijke onttrekking	4.347	4.454	3.971	966	-	-	-	-	-	-
Eindstand	16.507	12.053	8.082	7.116	7.116	7.116	7.116	7.116	7.116	7.116
dekkings%	18%	12%	7%	6%	6%	5%	5%	5%	5%	4%

*De dekkingsgraad daalt in dit meerjarenbeeld in 2036 onder de respectievelijk 10% voor WSH en 5% ZH, dit is nog hoogst onzeker en vraagt op dit moment geen actie.

Bijlage 5 Meerjarig kader investeringsuitgaven

Investeringsoverzicht per Programma/ Thema

(bedragen x € 1.000,-)

Programma/ thema/ doelstelling/ project	Krediet eind 2025	cum. real. eind 2025	**Krediet-aanvragen 2026	**Prognose uitgaven 2026	Jaarschijf 2027*	Jaarschijf 2028*	Jaarschijf 2029*	Jaarschijf 2030*	Jaarschijf 2031*	Jaarschijf 2032*	Jaarschijf 2033*	Jaarschijf 2034*	Jaarschijf 2035*	Jaarschijf 2036 (en volgend)*
Zuiveringsbeheer	195.876	56.303	41.540	84.281	90.667	73.660	102.983	140.848	130.803	136.095	149.169	70.667	40.191	321.995
Zuiver afvalwater, energieneutraal en circulair	195.876	56.303	41.540	84.281	90.667	73.660	102.983	140.848	130.803	136.095	149.169	70.667	40.191	321.995
Watersysteembeheer	341.564	202.221	37.201	53.215	67.710	45.207	25.176	25.711	25.522	22.193	20.097	18.927	18.538	14.800
Robuust en gezond watersysteem in een klimaatbestendig gebied	183.949	103.692	33.701	39.583	44.062	32.825	20.516	20.011	17.787	15.693	13.597	12.427	12.038	8.300
Waterveilige leef- en werkomgeving	157.615	98.529	3.500	13.632	23.648	12.382	4.660	5.700	7.735	6.500	6.500	6.500	6.500	6.500
Totaal investeringsniveau programma's (=A)	537.440	258.524	78.741	137.496	158.377	118.867	128.159	166.559	156.325	158.288	169.266	89.594	58.729	336.795
Besturen, organiseren en digitaliseren	6.112	2.840	2.206	2.905	1.438	1.028	1.050	1.200	800	900	1.100	800	1.500	-
Bestuur, Middelen en Maatschappij	6.112	2.840	2.206	2.905	1.438	1.028	1.050	1.200	800	900	1.100	800	1.500	-
Totaal bedrijfsvoeringsinvesteringen (=B)	6.112	2.840	2.206	2.905	1.438	1.028	1.050	1.200	800	900	1.100	800	1.500	-
Taakstellend investeringsniveau (excl. rwzi Utrecht, GHJ, Lekdijk en KWA+) (=A+B)	543.552	261.364	80.947	140.401	159.815	119.895	129.209	167.759	157.125	159.188	170.366	90.394	60.229	336.795
Programma/ thema/ doelstelling/ project	Krediet eind 2025	cum. real. eind 2025	**Krediet-aanvragen 2026	**Prognose uitgaven 2026	Jaarschijf 2027*	Jaarschijf 2028*	Jaarschijf 2029*	Jaarschijf 2030*	Jaarschijf 2031*	Jaarschijf 2032*	Jaarschijf 2033*	Jaarschijf 2034*	Jaarschijf 2035*	Jaarschijf 2036 (en volgend)*
Specifieke projecten														
<u>rwzi Utrecht</u>	5.100	3.821	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<u>GHJ</u>	21.125	8.247	-	1.500	800	700	1.700	8.179	-	-	-	-	-	-
<u>KWA+ fase 1</u>	31.857	24.020	-	400	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<u>Lekdijk</u>	560.550	218.756	-	66.951	96.479	97.348	51.725	14.856	873	-	-	-	-	-
Totaal Specifieke projecten (=C)	618.632	254.844	-	68.851	97.279	98.048	53.425	23.035	873	-	-	-	-	-
Totaal investeringsniveau alle projecten (=A+B+C)	1.162.183	516.245	80.947	209.252	257.094	217.943	182.634	190.794	157.998	159.188	170.366	90.394	60.229	336.795
Grondaankopen Sterke Lekdijk	30.900	15.331	-	5.000	4.500	3.500	2.069	500	-	-	-	-	-	-
Totaal subsidies en ontvangsten				37.588	96.447	68.799	51.980	36.076	18.203	3.500	1.500	1.000	500	-

* in de meerjarige vooruitblik zijn ook verwachte, na begrotingsjaar 2026 op te starten projecten meegenomen.

** over 2026 zijn de actuele prognoses vermeld. Over eventuele afwijking ten opzicht van de begroting 2026 wordt in de bestuursrapportage gerapporteerd.